

فاتح کریمی

معلم و مربیلره

رهنما

(برنجی جزء)

(ایکینجی طبع)

زمان زمان ترقی • جهان جهان علوم
اولوی جہل ایله قابله • بقای جمعیات

اورتپورغ

«کریموف، حسینوف و شرکاسی» ننگ پاراولی مطبعهسی.

فاتح کریمی

معلم و مربیلره

رهنما

برنجی جزء

ایکینجی مرتبه باصلدی

ДАРОВАЯ ТИПО-ЛИТОГРАФІЯ

7-я «НАРИШОВЪ, ХУСАННОВЪ в Ка»

ОРЕНБУРГЪ

اصول تدریس و تربیہ حقنندہ بر ایکی سوز

افندیئر ا

بیلش اولمئگیزگه اصول تدریس و تربیہ هر
کسک طن و نهمین ایلدیکی کیی قولای بر شی
دگلمر . بلا نرود دنیل بیلورگه صئامک الی کوچی
اصول تدریس و تربیہ هر . چونکه ائئای تدریس
و تربیہ ده چلیب و چئی تکن اولمایان ایکی مفئاطیس
چیرمئگه امتزاج و اجئامای التزام اولغیور . سزک
کیس بیوک بائلی و علوم معارفه وائی اولان ذائئرک
آنا آنا دیگه باغلایان کوچک چوجقئر ایله اوهره-

کریموف - حسینوف و شریکری

نشرئین و اوزر مطبعه الرئفقه بائلیور .

اوپچ دورت ماعت خصوصی اولاروق مسلککنگز
 هانت هنوم وفتونل اشغال ایلمککنگز زیاده سبز
 مطلوب و ملتزم ندر. کونسوزلوی مکتب ایشلریل
 امرار ایله جکنگز جهله کچه لری طامدن بر
 ایکی ماعت صخره مطالعه ایله مشغول اولمه
 نکر اقتضا ایسر.

کچه ابن ایله جکنگز مطالعه استراحت و
 اویغونکره مانع اولمور ایسه کچه مطالعه منی صباحه
 تعلیق ایلمه ککنگز لازمه ندر. دفت ایدکنگز که مکتبه
 ندریس و تربیه زمانینی خصوصی ایشلرکنز و یاخود
 مصاحبت احبا ایله امرار اینجه ککنز. بو مثللو مشا-
 علی چومه کونبنه و یاخود مکتبهک آقام تعطیلنه
 هوق و ناخیر اینمگه چالبشکر هت هر سده بکن
 اولدیغی قدر معاشکنزده یاخود بانقه ولردانکنزده
 بش- اون رویله آرندیروب مکتب و خانه کنزده
 خصوصی برر کتبخانه تنظیم و ترقیب اینمگه و آنلری
 نعیم و تربیه دایر کنایله ورمالار ایله طواب
 برمه سهی ایدکنز و زیادصیل اهنتا ایدکنز که
 کتبخانه لورکنزده حسن اخلاق و تربیه په منایر
 کنایله بولونماصوبه.

بونعماعدا تعالیم و تربیه به متعلق یغی بو
 کتاب نشر اولدیغنی ایشیدیرسه کنز نصلسه ده آنی
 مطالعه اینمگه وال کچرمگه چالبشکنز. آلمیکنز
 کنایله شا کردلرکنزک منفعننه بارلله حق بر شی
 اولورسه آنی درحال مکتبکنزده ده موقع اجرایه
 فریوکنز. بوش اولان وفتلرکنزی مکتبه ایسه کنز
 مکتب کتبخانه صندنه و خانه کنزده بولونور ایسه کنز
 کندی کتبخانه کنزده کیمبرک سا کردانه دائما مطالعه
 ایله امرار اوفات ایلمیکنزی بالفعل کوشترمه ککنز
 ایجاب ایسر. کیمسه لورکنزده دائما بر کتاب بولوند-
 روب بر بوش زمانه تصادق ایلمیکنز کبی همان
 کیمسه کنزده کنای چفاروب مطالعه اینترک سا کرد-
 لرکنزه وفتک نقد اولدیغنی نعیم ایله ککنز لازمه-
 مصاحبت دوشونکجه صحیفنرده دخی دائما
 تحصیلک مرپانی مدح و ثنا ایله رک اولاد واقربا
 کنزی تحصیل علم وفتونه تشویق ایله ککنز تعلیم
 و تربیه مسلکی اقتضاسندندر. حاصل کلام: هر
 دائما تحصیله وقف وجود ایدکنز که شا کردلرکنزده
 سزی تعلیمه موسکار اولسونلر.

اوپنچى درس

جدىت

اقتىپلار!

بىزنى درىدە اصول تىرىشك مزە بىر مىلكە
مىسكە نە نكرە مېلى مىلكە بولدى . بۇ كۆن ايسە بىر
سولپىيە چىز . بىر انسان سولك ايتىك ايسلىدىكى
مىسكە چىبىت كوستىرمىز وهو مىسكە مېت ايتىز
ايسە آنك او مىسكە تىرىش و تىشەر ايلدى مىسكە
خارجىدە در . سولك ايتىلن مىسكەك يالگىز مادى
چىنى بىنى پارە حاصل ايتىك طرفنى دوشونەمىلىرى .
مىر نە قىلىر بىر مىسكە استىقاده مادىيە چىتىپىدە
خاطر دىن چىقارماقنى لازم ايسەدە استىقاده مەنوبەنىك
قىلدىقى حالدىدە نە مىسكەك و نەدە او مىسكە سولك

ايدىك قىلىر و قىمنى اولەماز . قويا و قىلغا بىلىش ،
اولگىزىكە چىبىت اوزىرە چالنىمىيويىكە يالگىز مەبىشت
چىنى و كىنى كىسە مەنى دوشونەرىك ايش كور .
مىك ايتىپانلار قىچ بىر وخت مە چىسارەنىك مەرىپىدە
و چىناپ مىك توفىقاتىپىدە مەظىر اولەمازار . قارىغىدە
اقوام قىدىپە اداغىدىن يالگىز مەبىشت شىخىپەسى
دوشونان آدملىك كىنى و طىلرەنە و مىللىرىدە ،
قارىغى بىر مىسكە خىدمەتلىرى سىبات ايتىمىپىدىر ؟ مىزىك
نظر دىگىزى چىلپ ايتىن سقراط : اذلاطون ، رسطو ،
امام غزالى ، فەلەون كىنى تەلىم و تەربىيە مەچىللىرىنىك
تراجم اموالى مەروقت خاطر گىزىدە اولمىلىرى . دىپىك
ايتىمىكە ، تىرىپسازگىزىدە دائىما چىبىت كوستىرگىز
بىنى رضاي بارى بىن تەھىل ، ايتىمى چىسكىزە خىدمەت ،
مىلت و وطنەزە مېبىت و مەداقت ايتىك ايتىپون
اوغرا مەنوب چا ايتىد يىغىزى بالىفعل ايتىپانە مەنى
و خىرت ايتىپىر .

مىر آن و زمان بولە چىغىز مىكەك تىرىپىدىن
بالىفە بىر مەشەولپىتىز اولەماون . مەرى صىباح او
كون باپە چىغىزى و مەرى اقشام مەرىلەمىن تىپور ايتىدە
بىگىز خىدمەتلىرى ايتىپا ايتىپون ايتىدە بىگىزى دوشونە

نمیشکوز. هر کون نقصان لر بهکزی اکهاله چا.
 لیشکوز. بارهنگی در سگوز هر کون اولکی در سگوز
 دن دها مکمل دها آهبق و دها منصل اولمیدر.
 مکتبکوزده قبض و نرفی اثرلری غورولمز ایسه
 آمرارکوز سزک چالیشدیبعکزه حکم ایدرلر.
 وظیفه کوزی سوه سوه ایفا ایدیکوزکه حق تعالی
 حضرتلری معینکوز اولسون. وظیفه بی مجبور
 اولدیکوز ایچون دگل، بلکه سودیکوز ایچون
 ایفا ایدیکوز! مکتبک ترفیسی اشورنده هیچ بر
 شبی اسیرگه میگز. سز مکتبک ترفیسنه نه قدر
 فداکارلق و نه غلر جدیت کوسنور ایسهکوز مننه
 سزه تارغو اونسبنده مکافات و حرمت مخصوصه
 کومنور. جناب حق سزی نوتعالان ملستک
 حسن تعلیم و تربیه سی ایچون خلق بیورمشنور.
 سز بو وظیفه بی جدیت اوزره ایتمز ایسهکوز دنیا
 و آخونده مطهر لطف الهی اوله چمشکوزی امید
 ایدر میسکوز؟ خلاق عالم حضرتلری بزی چا.
 لیشمنق و وظائف مختلفه سزی ایفا ایدیک ایچون
 یراتمشنور. بو حالد حیات وظیفه دیبکدر.

نتیجه کلام: سزی دارینده مسعود ایهچک برمی
 وار ایسه اوده وظیفه کوزه جدا چالیشوب وطن
 هریمزه مکارم اخلاق صاحبی ندیم و منفین کنجار
 پشندی مک خصوصیتلر.

دوردنچی درس

اخلاق و طور و حرکت

اقتدیلا

بو کونگی در سوزده اخلاق و طور و حرکت
 جهلنرندیم بحث ایهچکز. کیدیلچک مکتبلرده وظیفه
 کوز بالکوز درس اوقوتنندن عبارت دگلنور. خلقه
 ندره سیه کوزده بولونده چی اولان سا کردلرله اخلاق
 حسن تربیه سیده سزه بولدر. بذا علی ذلک
 شاکر دان ایتدیله اخلاق و تربیه په دائر بر
 بول کومتریزده اوله کندی اخلاق و اطوار بکوزی

تهدیب اہل آنلره نمونه اولاجق بر حلالہ کتیرمکنگز
مقاصدای عقل و حکمتنیر . بوند اولمیشی تقدیرده
تنبیہات و نصایحکونک عاگردانجه منبر اولماسی غیر
قابلسور . چیلنیزی حسن اخلاق و طور و حرکتی
مکتبجه معروف و مسلم اہسده مناسبت دوشمش
ایکن اخلاق حمیده و اطوار حسنه ننگ ائک لازملره
بنی خاطرکزه کتیرمک مجبورینتدیم ایفاسی بو-
نون اهل اسلامه فرض اولان اوقات خصسهیی
اصلا نرک و نامخبر اینیمکنز . آہنست و نماز
ایچون مکتبکوزده بر وقت معینگز اولمالیدر .
او وئذک تقریبی حالنده درسلی موقتا تعطیل
ایدیرک عاگردان اہل برابر مکتب و یا محلہ
مسجدینہ کیدوب ایفاسی فریضه صلوٰۃ ایامکوز
مستغنیبیدر . اچنده پشاد بغیر ممالککوز
اوامر و قوانین و نظامانینہ انقیاد، وطنیزه محبت
و ملتیزک ترقی و سعادتنه خدمت اہل شومہا
و عقلا مکلف اولدوغیزی اصلا خاطرده چہنارما
ملیدر . حاجلره معاونت و مسکرات و فعشیاتندن
محابت ، افرها و تعلقانکزه حرمت ، غیر خسواہ

و مسافر پرولره محبت ، دوستلجه وفا ، مصمت
و حقیر و قایه ، فنا سوبنکدن لسانکوزی حفظ ،
امبانک اسرارین کتم ، فصاحت و عاده لکن التزام ،
عدی ایفا ، طوهری سوبلمکی عادت ، کسب
، درددن نفرت ، کونولسکه قارغو اہولک ،
اسرارندن احتراز ، تمارنک امرلرینہ اطاعت ،
ارباب لیاقت و افتداری تقدیر و تحسین ، نظافت
و حسن امتزاجه دقت ، اہسو آدمار اہل الفت ،
تواضع و نزاکت رعایت و افراض نفسانینہ توفی
ایتیمکنز ائک برنجی مهم اولان صفاتدندر . بولندن
ماعدا دین و مذہب فرقینه پانقیمہرقی علی العموم
انسانلره محبت ایدوب الدن کلدیکی قدر کیسه
اولدرحده اولسون خدمت و معاونتده بولونمق
فضائل انسانینہ ننگ ائک بیوکلرندندر .
بولنده کیدرکن یواش و آھر باصوب قول
و باش صاللاماق ، بولنده چشگر مللرده مناسبسز
سوزار سوبلمبوب فقیه اہل کولمه مک ، بورون ،
دیش و طرناق و ایاق کیی حضارنک نفرتی، چالب
شیلر اہل اوغراشماق ، بیوکلرک سوزین کیسه
مک و هر کک کندی درجه سنہ کوره سوز

سویلیه بیلک دخی لازم اولان شیلردنسر. ما-
فین درسخانه لره کبردیگنر زمان و فار
ذاتیگزی لکه دار ایله چک هر طور و حرکتده
بولونمالیگنر.

حتى الله بالغانو (تنبیل) هاگردانک بیل
اسلمرینی افسدی دیباونجه ذکر ایتمیگنر. هر بیوک
آدمه واردیگنر زمان «اوپور» امرینی آلد-
بونجه اوپورمیگنر. سزگله امنشاره ایسن
اولورسه رأیگنر صواب اولسه دخی پنه «بوپله
پانگنر» دهک چاقسزدگنر. سزی مسخ ایسن
اولورسه آذک مدعی حقلوده هر حسن توجه اولد-
یغنی ایبا ایدیگنر. هاگردانه امر ایتمک و طیفه گز
اولدیغنی حالته پنه تربیه و نزاکت چهنی آلدن
برائیمه رق «افندیلر» بو اخلاق ابو دگنر، بو
طورده بولنسه گز ابو اولوردی «ده کندیلر»-
بنی تهدید دکل بلکه نصیح و وعظ صورتیله ایفاط
ایتمگه بذل و اقدام ایلیکگنر و بولونه چنر شهر
یا خود قربه اما ایسنه کندیگزی حسن اخلاق و اطوار
حسنه صاحبی طانتدیره قنر نغامت نالده لی
بو حرکتلر.

بشنچی درس

جهد و دقت

افندیلر!

بو درسه امال و ناهخرفه ضدی اولان جهد
و دقتن بحث ایتمیگنر. حکمانک بجر بیدرکه موفقیلد
تک دشمن نویسی تکمل و مساعده در. و طیفه ده امال
و مساعه کوشره نلر کیمت کینه حبت و طیفه ده گی
مزین اولورده رق مساوی اخلاق اولان تنبلگه
مائلوق اولمه باهلار لر. هو حالده تنبلکک
ریق امارتندن قورقولوب هر منزل سلامنه اصل
اولوق ایچون داغما و طیفه گزده مدفق اولماقنر
یعنی بو کوتگی اسی یارینه برافماقنر ایجاب
لهدر. معلم صفتیله هر مکتبه تعیین اولندیگنر وقت
اولا مسکلف بولندیگنر و طاقی آبری آبری

زمانه نكسبم و بر وظیفه نك زمانی دیگرینه حصر
 و علاوه ایلامنکوز مقضیبتیر - مکتبگوز صیاح بونله
 سی یعنی شا کردارک مکتبه کلوب کلمه بکنی تفلیش
 ایسوب دفتری یازمق وظیفه سی ساعت سکز بارینه
 اجما اولونه حق ایسه بیهه حال ساعت مکزده مکتبه
 بولنا ایسکز . شا کردانه درس او فودرکن بر مسافر
 گزک کلمسی اوزرینه درسی ترک ایتمک نقدر
 مناسبتیز ایسه موعود و یا خود اجرامی محقق
 اولان بر مکات و یا جازانک افعال و پایستون
 مکسر بر افلمسیده اولقنر مستلزم مضرنر
 فلان کون تسلیم اولونق اوزره شا کردانه ویر-
 دیگر وظیفه یی اصلا خاطر دن بقارمیوب او کونک
 حوسینه باشلامزدن مقدم وظیفه کافرلرینک جمع
 وتصعبی و ویره بیازاردن افعال و تکامل اساینک
 نحریمی لا بد و الزمدر . طلبه نك بومیه
 درسلی ایچون بر وقوعات دفتری طوتسلی
 و منفرجاتی حفظ ایدیلوب ایجابی تقدیرنده نتیجه
 وقوعات کنندیلرینه بیلدیرلمیلر - مکتب شا-
 کردانی سزک نظارنگزک اوزلرینه منمادی اولمه
 یعنی حسی ایدنجه کمال دقتل و طائفی اصلیه لرینه

وقف وجود ایدرک سزدن زیاده مدتی و مدبر
 اولمه آلیشورار . مدتی اولوق پک کدج بر
 سی طن اولیاملیلر - وظیفه گزی بر فاج هفته لایقیل
 و مددقانه بر صورتده ایفا ایتمگه باشلار ایسه گز
 آرنق سزک ایچون مسامحه نك تصویری هیر
 مکندر . چونکه وظیفه نك ایفاسنه بر مسرت وار-
 درکه یو مسرنک هبجان و غلبانته فارهو بطاقت
 ورخاوندکی استراحت آرزوسنک مدافعه
 و مقاومنی امکان خارچنده در . مدتی اولوق
 آرزوسی سعی و اقدامک عشاق و مصدری بو -
 لندهی چینه بو آرزوبه جدا نوسل ایلمک گزی
 بالاصه توصیه ایلرم .

فلان فن كركوز، ياخود فلان عام ضرر ليدر
 وياخود شويله او فونمق چايرد گلر، دبه بر مرض
 قساق ايله سويلنمش نغنه انگيز و خلاف عقل
 سوزلره املا قولاق و بير ميوب كندی مسلگنزه
 ثبات و استقامت ايله دوام ايدير. چونكه اويل
 سويليان بيچاره لر فكر لري بورون آستلر نغش
 كهميان بر طاقم عامل و جاهل لدر. آنلره قارهو
 كلوب تضييع اوقات ايتيگنر. بالعكس آنلر ك حال لرينه
 آجبنگنر. آنلر قورومش خزان ياپرانلري كبي
 دوكلوب روزكار ايله هدم آباده طوهر و
 صاور ليقده در لر

در سولرينه چالشميان و حسن هر كنده بولنمبان
 ساگردانك و ليلر يله كوريشوب چوجق لرينك
 خانه لر نغده آبروجه چاليشدير ملر يني ومثلا بالان
 سويلنك آرزو سنديج مع ايلملر يني رجا واستر-
 عام ايدگنر.

ممنون اولديگنر ساگردانك و ليلر ينه آره
 صره تذكره يازوب اولاد لرينك سعى و اقدام
 و حسن هر كتلري درجهه مطلوبه ده بولنمبني
 مرض و افاده و عيومي ايله خصوصى امثالنلرينك

صوره ق نغنيق ايلكگنر و بر شكايه و قوعنده
 بعد النصرى اسباب هسكايي منع ايتمگنر
 مقضبلر. قصبه داخنده انفلونجوزه، چيهك كبي
 بر خسته لى مستولى اولور ايسه ساگردانك و ليلر-
 ينه بعض نغداير صعيه ايله بر اهر خسته ليك درجه
 و خامتى اخبار ايدگنر و مكنك طيشاروسى
 و ايجرومنى تفيدات صعيه نغنده بولنديرگنر.
 اول خلقلرينك اكثرى ايجونجه نك و سائر
 فر ايشلر يله متوخل بولنمبني معارفك قدر
 و قيمتى يله مبهرك ايهتسز ير ايش ايجون
 اولاد لرينى مكنبه كوندر مامكده و دوام سز لندن
 ظهورى طبيعى اولان ضرر و زيانى تفكر و ملاحظه
 ايلامكده در لر. بو عذرى رفع و ازاله ايامك
 ايجون ساگردانك و ليلر ينه معارفك هر صنف
 امالى به لازم اولديغنى و بو سابه ده چوجق لري
 آدم اولوب ملتزه، دهنزه، وطنزه و مملكتنزه
 بيوك خدمتلر كوستروب دنيا و آخرت سعادت لرينه
 ناقل اوله چق لرينى دليل كيتر. ريك كندلر يني نامين
 و معارفك قدر و قيمتى تفهيم ايدنجه به قدر بلك
 و اقدام ايدگنر.

اوراقنى كندولرېنە اعطا و با اوائىمە اېلىمىڭىز
 نواتىدى بېرىپ اولان نىداپېردىنەر. حاصلى: شاكر-
 دان و لېلىرىڭىزنىڭ معاونت و مظاھىرىنى دائىما طلب
 و احترام اېلىڭىز و نىسپا آقاردىن زىيادە مدق
 و مشفق اولمىڭىز حكمت تىرىس و تىرىپە مفضىيانىدەر.

يىلچى درس

حلم و وقار

اقتىپىلر!

مەلىكە و مەرىپەتكە باقىشان اوصافىن بىرى
 حلم و ملامەت و دېگىرى وقار و جېنىدەر. بۇ ئىككى
 خىتى جانىز اولمايان كېسەلەك مەلىكە و مەرىپەتكە
 اېتىلەرى جانىز دېگىلەر. اېتىلەر بىلەن بىر موفىقىتە
 ئاتلر اولەيىپەچىلەرى تېجىدەر.
 معلم و مەرىپەت اولەچقۇ ذاتى سىباح و آفشام ،
 خىرى و شەرى تەقىدە مەقتىر اولمايان ، سىبان
 و اطفالەك تەلېم و تىرىپە بىلەن مەكلى بولنىدىغىنى
 درخاملر اېتىلى و حلم ، وقارى الە اېتىمەك امىبانەك
 امتىصانە چاشمىلېدەر. بىر معلم و مەرىپەتكە درەت
 و اقتىدارى كىمالات ەلېپە سەندە دېگىل بىلكە حلم
 و وقارنىڭە آراتىلېدەر.

معلومدرکه ، عدت عدت با افراض
 نفسانیه دن تولد باخود میزان عقل و ذکاڤ جوت
 افراطه تماثل اینستندین تعصل اینر منابراین
 حلم و ملاحظه اینر کورمیان معتم و مریدیک
 ثمره انعام شتم و ضرب کین معاملات شعیته به
 منجر اولهچس جتله اولاد و طغڤک بر مثللو معلم
 و مریدلره نسلیس قطعاً جائز اولهمز .

معتم و مرید افتدیلر ایلروده عدت و عدتی
 جانب احوال میدان ویرماتک ایلرود اولا ویره-
 چکاری درمترک شاگردان طرفندن ضبط اولنوب
 اولمدهقنی لایققل تدقیق ایتدیلرلر .

ویریلان درسلر گوزلجه آڤلادلش و فقط
 شاگردلر بالقاولقلرندنطولایی درک بعض
 جهتلرین بله مامشر ایهه پنه کندیلرینه اعتدال
 ایله معامل اولنورقی چواب واستجواب ائناسنده
 یاڤلشلوری نصیح و نقصاناری اكمال ایدلملیسر .
 شاید معلم صبر ایله مبهچک بر درجه به کلیر
 ایسهه حتمی شاگردانه افشا ایتمکسزین
 وظیه سنده دوام ایتدیلر .

لما دامه صبر و تحسلی قائمدهقنی حسی

ایندیکی تفهیرده با سوال ایلدیکی ها کرددین
 حسن صورتل صرف نظر ایلدی باخود عا کرددک
 بیل چکی بر درسه نقل کلام ایلدی و بوده
 ممکن اولدیکی حالده عدت و عدتک زمان
 فورانی کچنجه به قسر برودتچک مشغولیتی نرک
 ایلر مکوت ایلرود طورملیلر . ایگر-اوج دقینه
 سورچک اولان فوران دم زمانک تکبندین
 صگره « اولوم ، اولادم » کین مدهفتکارانه الفظ
 و تعبیرات ایلر بتکاراردرسک تقریرینه کیربشمرک
 عا کرددک آڤلامدیسی و باخود مویددیکی بعضک
 ایضاح و تفهیرینه چالیشیر چوالاملیلر .

چریدرکه: معلم افتدیلر ویردکلی درسلری
 خارجه تطبیق ایدرک شاگردانه شییه قائمدهقنی
 بر صورتده آڤلادرلر ایسه مسلکلینه مقابیر
 اولان حجت و عدت حرکت نابجاسنه اصلا مصادق
 اولمزلر .

بحق معلم اولان ذات شا گردانه جان و کور-
 گلدن درس اوفوتور ایسه او معلمک بالآخره مشکلا نه
 تصادق ایتمسی عقل و حکمت و تجارب بومبهیه ظاهر
 و منافی بر حقیقتدر . معلم افتدیلر بالکمز حلیم

اوپلاما بىلىدىرلەر . لازىمىدە كەلىمە ۋە مەلۇماتلارنى ئىش
 ھەتتە بەشى ما كوردانك بىلگەن ۋە ئۇ احوالدىن مەنئۇر
 اولوب بو تائۇردىن تولد ايلان مەنۇبىنىمۇلك مەلۇمى
 مەنەلرنە ۋە وضع ۋە طورلارنى آب آچىقى كورنەيدىر .
 مەلۇماتلارنى خوشنودىمۇلكى دائىما ما كوردانك
 وجدان ۋە انىساننى تەرىك ايلىكەدە اولدىقندىن مەلۇم
 انىقىلار ھەم ۋە مەلۇماتلار بىلەن ۋە كىشىلەر ۋە
 اولان ۋە ھەم مەنۇبىنىمۇلك تولد ايلان بىر نۇوع ۋە قارە
 مالك اولمۇرى ۋە ھەم قارى ھەم انىسانلار ايلە
 شەرب ، نەھىد ، ھەم ، نۇقىق بىلگەن ۋە مەلۇم
 مەنۇبە اھتزاز ايلەلسىرى انىسانىت نەھە اولدۇق
 نۇوبە اولدۇر .

سەكەنچى درس

مەكافات ايلە بىلگەن

اھتەدىلەر !

ھائىر ما؟ مورىن ۋە مەنۇبە مەن كىشى مەنۇبە
 ما كوردانكە مەكافات ايلە بىلگەنكە ھەر جەھەتتە لىزۇمىنى
 نەھىد ۋە تەبىئەتتە ھەم مەلۇماتلار . بو مەلۇماتلارنى اۋچ
 دورت يانلارنىمۇلكى ھەر جەھەتتە دىن مەنەھە اولدىقندە
 در . بىلگەن ھەم بىلگەن بولغان اولادلارنى
 كوردانكە مەنۇبە ۋە اھتەدىلەر مەنۇبە نەھىد
 ۋە اھتەدىلەر مەنۇبە ؟

ھائىر مەنۇبە انىسانلار ھەم مەنۇبە مەنۇبە
 نەھىد لىزۇمىنى مەنۇبە مەنۇبە مەنۇبە
 اولدۇر مەنۇبە مەنۇبە مەنۇبە مەنۇبە

وجودی درجهٔ وجودیه در . معماك ایل مریبلیکی
درمهده ایلیه چك ذات مكافات ایل مجازاتی حسن
استعمال ایلده بوله چك هر فوه میزه می حائز
اوا میلدیر .

موی و معام ایلدیله ملته عادل و قدر شناس
آدملر پششده برمك ایهون اول امرده کندیلری
عدالت و قدر شناسلی اجرا ایلدیلدیر .

ایلدیله ! دست نریبه گزه تسلیم اولنه چی
اطفالک حقوق و مساواتنه فوق العاده دقت و اعتنا
ایلدیله . چونکه تلاق عالم حضرتلری جملہ مزی
هر آوج طوهر اقدس و کفایتنه قوللیق ایلنه ایهون
پراشمشدر . انسانلر بیننده بر شرف و امتیاز وار
ایسه اوده حسن نریبه ننگ اثر ندرن هبار ندر .
« الشرف بالادب ، لا بالنسب » قول مشهوری بزه
هر دلیدیر .

مذہب و حکومت نظرنده ده شرف و امتیاز
مزیت ذاتیه به منحصر بولندیلندن مکتبلرده حقوق
و مساواتک و قایه و محافظه سنه چالیشیق ، ادبا و علمیا
دیگرلریله تقوی ایلدیله تعلیم و تالیف ایلنه

ومعی و غیرت و قواعد موضوعه به رعایت ایتیا .
تلی جزایه چارهدق امور لازمه دندر .

دقت ایلدیله سنکه مکافات ایل مجازاتک توزیع
و تریبندیه حوه اصنعمالات قاریشدیله سرله ایلدیله .
چالیشقه باغلا یان بر ایلدیله حعی و اقداسی ایل
آزی شفاهی بر نشکر و دورانه بر مملو بیت و تکرر
و تالیفی حالتده بر علامت مخصوصه ایل تقییر
و نه سین اولنیا ایلدیله . یومیه در حارینه بحق چالیش
تله اولا بر آفرین و رفته سی ویریلور .

بعده الی با خود آتیش آفرین و رفته سی
اخلاق و با علوم و فنونه دائر بازمش بر کتاب ایل
مبادل ایلدیله . نهایت ، چالیشان شا کردک موفقی
تر نسج و سعی و اقداسی بر ندره . مخصوصه ایل
شکر مقامنه و ایسنه عرض و تیشیر اولنور .
امتحان هومی مکافات امتحان خصوصیلرده ایل
زیاده نومرو فزانان اقدسی به ویرله می و بو مثللو
مکافاتلر نهایت مدنطن بر صورتک توزیع قیلندیلدیله .
شو قدرکه : توزیع مکافات کوننده با ایل چی
تقریبات و تزیینات مکتبک ترقیاتی و معاملرک
جذبیله مناسب کورنمیلدیله . تزیینات و تقریباتده

جدیت کو بولہذا ایسے مکتب پر مسیرو رنگنی آلہ
جی و ترقیاتی نفوس و نریناتین ہبارت
مد ابدیہ چکی بیاندیج مستعیدر .

مکانات آلہ حق چوجنگ ولسی مکتبہ دھوت
اولی، بیون شاگردان مکتبہ سالونہ چبتارلیلی
وہمام افندی مدہورنگ ، مکانات آلہ حق چوجنگ
ونجم ایسین شاگردانگ ترفی معارف افورندہ
کوسترمش وکوسترہ چکاری مساه واندایمانی
مناسب الفاظ ایلہ تقیر و نوسین ایلدکن سوگرہ
ہنک آواز ایلہ عموم چوجنگ طرفندن صلوات
شریفہ اوتدلی ، وطن عزیزمگ سعادت
و سلامتہ دما ابدیلیدر .

برشاگردگ سعی و اندامی تقیر اولنہ چہم
زمان ہونقطہہ فوق العادہ اہمیت ویرمگ ایجاب
ایدر . یعنی مکانات آلاہ افندی بی کبر و
غرورہ نشورنی ایتمامک ایہون موئیاتنگ الطاف
الیہ ایلہ اتربا و نعلقاتنگ ہمنلرندن ایلری
ککلیکن و جزئی بر ہمت ایلہ ارقاداریدہ
اومرتبہہ واصل اولہ بیل چکریسی سویلیہ .

مکتب ایہنہ بر ماہوسینہ میدان ویرلہامسی
مطلوب و ملزمدر .

بجارات چینی مسکاناتین زیادہ نظر دفتہ
آلہیلیدر . محکمہ لردہ اولدیجی کبر مکتبلردہ
دخی برشاگردگ جرم و تیاجنی دلائل قطعہ ایلہ
تعقیق ایہندکچہ اوشا کردہ بجارات ایتمک خطار .
سویلانہ بر بجازانگ وقت وزمانیل امر
اولنہامسی ، چرابم و قبایح مختلفہنگ ہین بجازانہ
جزالندریلسی ، خاربا و داخلا وقوع بولہ حق
اخبار اوزرینہ بلا محاکمہ بجازانہ احتمال
کوسترلمسی و جزئی بر قیامت ایہون ہمان
تکفیر و تویبہ مراجعت ابدلیسی مادہ لری
مکتبگ انتظام و اسایشی اخلاہ ایلمکنہ اولنہ
فلرتین حقانینگ کوزمدلیسی مکتب ادارہ لری
ایہون لازمدر .

معلم افندیلر اخلاقی حبیہ ، فضل و ہرقان
واطار حسنہ ایلہ کندیلریسی شاگردانہ سودیر .
ملیبر . شاگرد ایلہ معلم بینندہ حسن اعتماد
حاصل اولنچہ بجازانہ مسلحق جرائم و قبایعہ
نادرانصادق اولنور .
مکتبلردہ موضع اجراءہ تویلیہ حق ہرقاج نوم

جارات وار ايسهده مەملىك ھەم مەنۇنىت ووقارى،
 قىامت ابدە نىك اولمە وپىلمىش و پاخود وپىلمىش،
 وھد اولمىش بىر مكافاتلە بىر ايكى لوبوندىن
 عرومىنى مکتەب تەعطىلەنمىگەرە پارم سامت قىر
 مکتەبە توفىقى، درىمغانەدە موقەنك تەبىئىي،
 باشوھ و پاخود درىمغانەدە ئاگما و منفردا درىمە
 ھالېشىد بىرلمى، باھەدىقى بىر وظيفەنك ايكى اوچ
 دىمە استىساح اېتىد بىرلمى، مع التىكىدىم
 درىمغانەدىن اخراجى، آتساق اورنەپە چىقارەرق
 ھوم طىبە حضورانە تىكىد بىر اېدىلمى، بىر ھفتە
 قىر مکتەبىن موقفا طرد و تەبىئىي و بو جازانلار
 دىمىگەرە كىسپ صلاح اېتىدىكى حالە مکتەب
 دىمىرەدىن قىدىنك تىرقىنى كىبى و سائىط
 تەبىدە باشلوھ جازالدىن مەدود قىرلەر. الك
 مىگەرە بىر ائىلان جوا احوال خارق العادەدە
 استعمال اولمەرق باشە جىزالرك تائىپرانى
 تەبىدە اېدىلمەدىن مەدوم مەساق طرد جىزاجە
 مەراجەتلە بىر مکتەب ائىدىمىنك تەبىئە مەنە اولمى
 بىلگە استىبالنى بىسەنەن مەو وھدەر اېمەك كارنى
 وھىل دىگىلەر. ضرب و تەبىد و پاخود شاكردا

انفاط فېجە ابلە توحىم اېمەك آداب و تەبىدە
 مەبىر بىر ھەركەتەر .

بعضى مکتەبلەردە جىزالرك انوالى نظر دقتە
 آلمەدەر .

مثلاً : حساب درىمى بىلمىان بىر ائىدى بە
 ھلم حساب نەھەلەردىن بىر قاچ دۇنەسى يازدەر -
 لىقى و از بولند بىرلەك لازم ايكىن شاكردا آتساق
 تەعطىلەندە جىس اولمىور، و كىچ كاسن دىكىر بىر
 ائىدى بەدە ھام حساب نەھەلەرى يازدەر دىيور .
 بو مثللو جىزاقدىن بىر تائىپ و استىفادە كورىلە مە -
 چكى جەتلە ھامان قامەدە طىبەبە توفىق ھەركەت
 اولمىسى توفىق اولمور .

مەسەم ائىدىلەرلك مەسەب و قار و جىبىست
 اولمىلەرى، شاكردانك استىفادە و لىفاننى نظر دقتە
 آلمەسەز بىن مەھەتتى و طىبەلەر دەرملەرى و اعتدال
 دە، مالك يولقىمالەرى كىبى خصوصات مەكەنك
 جىزاقنى تىكىر اېلمەكەدە اولمىمىدىن بو اوچ نەقەبە
 فوق العادە دقت اولمىسى لاېد و الزمەدەر .

طقوز چچی درس

شاگردانی تشخیص ایتمک

افندیلر!

طیب بصر خسته بی نداوی ایلمزدن ، ندم
آنک مزاج و مرضی تدقیق و تشطیصه نه درجه ده
عبور ایسه معلم و مرهیلرده مکتبه یگی قید اولنان
شاگردانک ذکا و استعدادیل اطوار و مرکانی
آکلا یوب بللکه او درجه ده عبوردرلر ، لکن
بو عبورینک لزوم کوسلردیکی قواهد و ندایره
باشلامزدن اول معلم و مربی افندیلر شاگردانی بر
فایز کون سربست برافنده لکن معلکل مرهیلر
گی نفوذ و اقتداری گوزلجه آکلاتمغه چود
و غیرت ایتیلردر ،

مظفر اولدیغی مسامدانک و نفوذ و اقتدارک
مرکز ثقلی آرمسند ، دوعوب قالفه حق اولان یگی
شاگرد کندی فطرتنده گی اوصافی و اطواری اظهار
دایراز ایده چکنر . او وقت کوریل چکنرکه : شا -
گردانین کیمسی حاکمه ص بر ذکارتنه ، کیمسی
مطلوب بر مشربه ، بری بطائفله ، منزع بر جهد
و اقدامه ، دیگرى طاعتین قانی بر نلله و باغود
هابت حساس بر . فته مانک بولنور . هلله صافانکه ربا
و عظمت و جزئی بر تعزیره فارغو فوق العاده بر اثر
کدورت کوسلرلرک مد و حساب بوقدره .

حساب و میزانه سبغیمان یونجه اخلاق عتقانه
بی کشف ایلنوب چله سنی بر طریزه دوکوک هر
مرهیلک اللدن کلمه ز . بو جهنک سعوتندندرکه
مرهیلک : حاکمک و مهندسک کبی هنر و معرفتک
موقته کوسلرلرکدر . مربی ، میلکته عین حسابیل
متعسس و عین اخلاق متعلق آدملر بشهرتک
ایچون کندی وظیفه ، بیسته نی ابغایه هابت دقتلی
طاور ایتیلر .

تعلیم و تربیه ایده چکی آدملرک اغلاق
و مشربی گوزلجه نظر مطالعه به آلملی و آموری

آپری تدبیرلر ایله جملەسنی اصلاح ایلدو بىر
 آزادان سود ایستلار کبی بر مشوارده کومسترویلدیر.
 بوراده هر شاگردک نصل تربیه ایلدی چکنی
 کومستروک غیر فابلدر. بالکیز شوهر دسه
 ییلورمکه: تعلیم و تربیه ده گی استعمال دائمی مستلزم
 هسرتدر. ویریلهک درس و ایلدیهک نصیحت
 شاگردک آکلایه بیلهچکی درجه ده اولدیلدیر.
 بر شاگرد تربیه ایله اخلاق، علوم و فنونه
 دائر درس کومسترویلدین افسدم او شاگردی
 سربسجه لافردی ایتمکه و موپلنان بر شک عالی
 و امبانی آرامده آیلدیرمقی و تدربیا قواعد
 علوم ایل دکا و استعدادینی تنویر ایلمک ایجاب
 ایدر.

مبتدلره عئلری ایرمیان هیچ بر شی سو
 پلنیهچکی کبی خارجه تطبیق ایلدیلدیه، مثلا هندسه
 و حسابدن بر دعوی کومسترویلدیهچکنر. ذهنی بر
 نقطه ده طورمیان شاگرده آز و فقط نظر دقتنی
 چالب شیلر اوگردللی و بو صورتله نوه شاگرد
 و نظریه سی موپللهک شی واحده جلب و جذب
 ایلدیلدیر. فرضا نباتات درسنگ پارم ساهتنی نیل.

نات باقچه سنده و پاخود درلو چپوکلر ایله مزین
 بر چاپرده کهرمک تدبیری، خفیف مشرب اولان
 شاگردانی اصلاح ایتمک ایچون پک گوزل بر
 تدبیردر.

فهم و ادراکی حریح اولمیان طلبیه کلهجه:
 پونلره باقچه درلو معامله اولنور. بو مثللولره
 آز درس ویریلدیهک ایسه ده ویریلان درصک
 آرقه سی کساملی و اوگره دلمس ملنزم اولان
 شی حاوی اولدیلی اقسامه آپراملدیر.

بو کون افسال اریسه دن تقسیم کومسترو
 بلور ایسه بالکیز تقسیمک تعریف و شکل مخصوص.
 سنک ارئه سیله اکتفا اولنلی و بو کونگی
 درس بعضی تطبیقاتله برلیر سارین تکرار
 ایلدیلی و او درس ایچون بو وظیفه ویرلیدیر.
 مکتبک بر نوع شاگردلویینی مستعدلر میانسه
 ادغال ایتمک جدا مطلوب اولدیه صوگ درجه ده قدر
 اولدیلدیلی و مستعدلر ضعیقلره معاون ویرلیدیر.
 بوندن باقچه معام هر درسه گپردکجه دائمی
 ضعیقلره خطاب ایللی و تخنه باشنه آنلری چاشر.
 علی در. بقوب اوصانقی معام و مرپلرک مسلکته

معاشر پر سوؤ حرکتدر، سوؤ اخلاقه مسئند دېگر
 نوانمگنده آنجق سعی و اقدام ایله اصلاح اولنه
 یله چکنی هرخ و اخطار و وفاق نارینه ایله
 هتاکه دینه نك تهنیب اخلاقه دخل کایسی اولنه
 یه نك بیانیله ختم کلام اولدم .

اونونچی درس

شاگردانه تحصیلي سودرمك

اقتدیله ا

هر شینه اولدیغی کی تحصیلده دخی اجهار
 دگل میل و آرزو لازمدر. طلبه ائندیلرده اوقومق
 آرزوسی تحصیل و تکون ایدر ایسه آنلرنك امر
 تحصیل وفاق وجود ایلملری امور طبیعه دندر.
 لولیه دخی بالینامه ذکر ایلمشیدی که ذکا
 و استعداد ابدال ایلیلان آرزو و دقته عکوره
 نزاید و تومع ایدر. شاگردانده تحصیل آرزو-
 سی اویاندرمق ایچون آنلره حلم و محبت ایله
 معامله اولنلی، تحصیلگی ذوق و مسرت بانقل
 آغلا دلمی و تحصیلز میچ بر ایسه برامیسه
 چقلری کندیلرینه تقویم ایدلمی در .

لارمىركە: معلم و مەرىي اقتىپلارڭ نىسبەتلىرى
 و نىصابى شاكردان طرفىدىن اهمىيەت مەخسوس
 ايله تىلى اېدىلسون . مەلىك سوزى ئورنىدىن
 دىگىلى سولدىكى اېچون دېگىلى نېلىسون . شىبە
 اقتىپلار معلم و مەرىي اولان دانىڭ مۇساكتىپلار
 ىنى تەربىيە ايتىك اېچون خلق بېورلىقى و آندە
 نامدا بو اقتىداردە بو آدم بولغىبە چىنى تىكىم
 و تصورىدە بولغىبە سارار .

معلم كىشىنى بوپلە بو اقتىداردە كە شىرك
 اېچون داڭما موزىدە مئانتە ، اطوار و حرىكەت
 چىت و شاكردانىڭ تىرىس و تەربىيە مەنە آرزو
 چىت اېراز اېتمەلىسور . مەرىي شاكردان نظرىدە
 موقى العادە بو حال و طوردە كورنمىز اېسە بالا-
 شە مەلىك مەرىيلىك ايتىبە چكى بىشى و اشكاردە .
 معلم : مەرىپلارڭ شاكردان اوزونە بەلىسىم
 الزم اولان نفوذ و تاثيرىڭ قىداتتىدىركە بەش
 مەكتىبلردە ازوسى قىر شاكرد بولغىمەقە و تىرى-
 پس ايله تەربىيە چەتلىرى پىك نىصان قالىقىدە در .
 شاكردانىڭ تەسىل آرزو و رغبت اېتىلىرىنى
 مودى دەپك چوق و سااطە و ساائل سرد و انبان

اولنە بېلور . از حمله جىاب حق اېنابى يىشرك سعادىت
 و نېكىتىر جالىشە مەنە كورە تىدىسور بېور دېقىر
 و چالىشان چوقى مەر مەطلبە نائى اولەقىنى و مەر
 كوچلىكك صوڭى و مېوەسى طائى كورپنە چكىنى
 سولېيوب آڭلانغى قائىدە دن خالى دىگىلەر . نەرىب
 و تىرىقى و ساائلدىن بىرىدە شاكردانىڭ جۇمى بو
 مەنە ، جودە كىتىر دىكلىرى تەسىل و سەمەبە مەنە
 و شىنا اېتىك و او قودىلان دىرىلىرى اصطلاحات قىبە دن
 پەدال تەجرىبە كىشىلىرى آڭلاپە بېلە چىكلىرى الفاظ
 و تەسىراتلە آڭلانغىلەر . مطلق عباراتنىڭ حلق و نەسور-
 راتە مەنىدە قواعد و مەنىنىڭ قەم و ادراكى شاكردان
 اقتىپلارنى تەسىبىنە دوشورون و تەسىل و تىرىدىن
 مەخوتان اېكى بېوك غەبۇردەر . بو طائىم تەلىقات
 و تەبىقاتلە بو اېسكەن غەبۇرك اوڭنى آلمىق
 مەنە لازىمدر .

مەكىن اولان قىلردە تەلىم و تەربىيە دىرىلىرى
 خىيالات شاكردانە و تەسىبەت ادبىدە دن تەجرىبە ايله
 شاكردانە بو اېچون طرزىدە كوستىلىسى اصول
 چىدىبە اېجاباتتىدىر . مەنەمە و حكمت اېلە كېمەيا
 دىرىلىرى بىيان اولغان مەنەمە نوافق اېدە بېلور .

بلك بىئىدى اولان طلبه يە ايكى فقره بر جملە يە جمع
 و نوكيب اولناملير. هر فقره حوال و جواب
 صورتە نوبتەرق اولدجه آڭلانديراملير .
 اوفق چوققۇر فېكر نەسسە مالكلرلر . يعنى
 كوروب ايشتىكلرى شيلرى آڭلامق اېسترلر .
 معلم ائغىبار بو فرصتىن امتعاده اېدەرك
 شا كردانه جوقى شيلر اولمىگە موفق اولورلر .
 چوققۇر متفلق اولانلرى فېكر نەسسك نشوئېلە
 هر شېك بر حكمنى آڭلاپجه نەصيلە دەما زياده
 وقيت كوستورەرك نھايت مكنپ اېلە نەصيلك درجە
 لزومنى آڭلاپجه و لزومى درجە سنف چالېشمە
 نشبث اېرلر .

نصقانماق و غالبيت آرزومىدە نەصيل عنە
 مشوق ايكى واسطە درە بو كور اوفق ديلان درسى
 بارين هر قاچ ائندى به صوراملى . جواب و برنلر
 نغىر و نەسبن و تېللردە نغىر و نوبىخ
 ايدلەلملر . نغىر و نوبىخ نغىرى آره سرە قوللا
 نيلوب حسن استعمال اولنورجە غالبيت آرزومىدە
 بلك فاتمە لى نتيجه لر استقراج اولنە چى قويا
 ما موللر .

مكانات آلان وگوزل بر اخلاق فزان بر
 عاكردى ملنا مدح و ثنا اېنمك و وجودپە مكنپ
 و معلمىزىڭ و ايلرودە دولتڭ و ماڭك ائغىز اېلە .
 چكارىنى موبلككە باشقە عا كردار اېچون بر وحبلة
 نشوئېلر .

اون بىر نىچى درس

مكتب

اھنئەيلەر!

تەلىم و تەربىيە دىن ماھىر، كىچىك چىكىش مەكتەپنىڭ
 اداره سېلىپ سۆز تەييارلىغۇچىسى. اداره جەنۇبى
 تەلىم و تەربىيە دىن ماھىر. اداره سى قىيىن مەكتەپ
 اولان مەكتەپنىڭ وجودى بىلەن وجودى مەساۋى كېيىن.
 قانداق كە دەم ئىنتىظام ئېلىپ، قانداق اولان بىر داۋر
 تەلىم تەربىيە و تەربىيە دىن اثر كۆرۈلسۇن؟

مەكتەپ ھەر داۋر قىل و قالغىن مەمۇن بولغۇچى.
 ناس بېقىپ، مەكتەپنىڭ جەنۇبى اداره سىدىن ماھىر بىر
 سۆز سويلمايلى. جەنۇبى بىر اداره مەكتەپنىڭ
 بىر نەمە مەكتەپنىڭ تەربىيە ماھىرى بولۇپ، مەكتەپنىڭ
 كاتىبى. خار جەنۇبى مەكتەپ كېيىن جەنۇبى تا

مەكتەپ تەربىيە دىن كېيىن مەكتەپنىڭ نەمە دە مەكتەپ
 اولدىغىنى دىن و اذھان ئېتىقاد و اوزاندىن مەكتەپ
 قېيىنە بولغۇچى مەكتەپ تەربىيە بىر ھەلىقە جەنۇبى
 جەنۇبى تا اولدىغىنى آڭلاستۇر.

مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ، جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 دوام و سەمىمىيەت و تەلىم مەكتەپنىڭ اداره مەكتەپنىڭ
 مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 كۈندە بىر نەمە مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 قىيىن و تەلىم مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 اولان مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 كىيىن بىر مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 كىيىن داۋما بىر مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 بولغۇچى.

مەكتەپ باغچە سەنە اوپاندىغىن اوپاندىغىن بىلە
 نىظارت اولغۇچى لازىم. قىيىن مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 قىيىن و تەلىم مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 قىيىن مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 قىيىن مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 قىيىن مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ
 قىيىن مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ جەنۇبى مەكتەپنىڭ

دېكىشىدېرىمك و آيىستىقانه لرى بىنادىن و جىنى
شاگردانه مخصوص بىقەدىن اوزاق بولندىرىمىق
فوق العاده دىقت و امتىيا اولىنى جوق شىلردىننىر.
ارىيات شىپىندىن اولىيان آدملىرىك مكنىبە كىرىر.
مەلرى تىطىيا چاگز دىگلىرىر. سوۋ ظىن ابلە مشاھىر
آدملىرىك مكنىبە مداخلەسى اولمايلىدىر. مكنىبەك دىيولە.
رلىرىقە نىقىس غرىپىلە لىر، تىقىس و استىراحت مىللارنىدە
كولاسكە و مىداظرە دائىر دىربارىسىلەر و تىپو او مىشلىر.
بل نىردىيان باشلىرىكە اخلاق و تىرىپىيە مەتەقى پازلىشى
گوزىك فقىرە لىو تەلىق اولىملى و بوللىرىك فوانى
و مىستىق طلبىيە آنگلانىدىرلىملىدىر.

مكنىبە خىرونىتە بىر اوزاقى موزە پاپووب خىيوانات،
تىبانات و اىجار ابلە مىعدىيات نىمونه لىرى بولندىرىمىق
مەللىرىك جىلە و ظايفىندىننىر. آقشام تەلىپلىنىدە و قىزىك
مىسائىدە مىنە كورە مكنىبە مىالونىدە بىر چارىك پاعود
پارىم سائىت نىدىر بىر دىيوان قورلىملى و تىرىپىيە بە
دائىر تىنبىيات و نىصابىك اچراسى بو دىيوانە تىخصىمى
قىلىنملىدىر. بو كورنىك نىصابى و تىنبىياتى يارىمىن دىكىشىدە
بىرلىملى و بىر دىقتە طرىفنىدە سولىنن تىنبىيات آرى
سەرى نىظر دىقتىن كەپىرلىملىدىر.

مكنىبە دىيوانىنىك اھىمىتى زىيادە دىر. قورىلە جوق
دىيوانلىرىدە بىمىسادە اوقودىلان مىلوم و فنونىتە نىقل كلام
اولىنور. مكنىبە دىيوانلىرىدە ايدىلان و عىط، نىصابى،
مىلوم و فنونىك اھىمىتىنە دائىر اھىراد اولغان مىقالە لىر
شاگردلىرىك دىقتىنە تىماچىلە بىرلىشوب قالىقىدە دىر.
قىتق شىو مىشرطلە كە؛ مەللىرى مىسنى ائىنخابە و تىپو
نطقىيە بە مالىك اولملىدىرلىر.

اون ايكنچى درس

حفظ صحت شا كردان

شاگردانك عئل و امراضدن مصونبى و قواى معنويهنك توسيع و تنويرى نصيهلرى معلم ائديرلرلك صحت و نظارتنه منوط و وابسته حر. تنظيقات نقطه نظرندن مكنتب مستقلا ادار. اولنان بو ميلكنه نشييه اولنه بيلور. صحباق زمانلرده مكنتبك حوليسى (ايشك آلدى) و ايجيه سى كوند. هر ايسكى دمه مولانملى و تمغنازه صعب اولان آبدستخانه و سوهر-ونى هرلر يانه طماغناهلر غايبت نميز طوتله ايلير. كه: «النظافه من الالبان» لك معنائى اكلاد. بقمز هالم نظرندن ثابت اولسون. مكنتب ايوندهگى حواين اغلال ايتناسون ايجون عيج

اولمازسه هفتنه سنده هر كره مكنتبك دوشمه لرى، قپولرى جاملرى نميزلنملى و صو ايله پيقانمليسر. مكنتبك دهورلرئنده و دوشمه لرئنده بقمز و صومك كى مواد مستكرمه اصلا بولنمالمليسر.

شاگردلرى مكنتب قبول ايدركن درم، اوبوز (قورچانقى، طاز) فيزماق و چپوك كى عئل ساربهيه مبتلا اولمقلارينه غايبت دفتت ايدوب بويقلاريني اصلا قبول ايتنمالمليسر. مكنتب طلنه سندن بولنوبده بالآخره حالى الذكر خسته نقلردن برينه طوتيلان شاگردانك مكنتب دوامنه مساعده ايتنمالمليسر.

قضا نردبان و ياغود ياقه بر عئلدن دوشوب فنا حالده زده لنان و با اعضالردن بريني تيران شاكرده درحال طيبب كتيرلملى و طيبب بولنمز ايسه اومنللو نصالرى كورمش كهرمش اولان آدملردن هر برك جليل امر ابدچكى نداير و عالمانه نشيت اولملى و وليسته اغيبيلر عقيمت ايدملى در.

مکتبه جوار اولان غلاره کونوروب هو وسپل، نو
 نقره اپتدرمک، دوس آرامنده عسر و انشاء
 دائر بازمش گوزل مقاله لر اوغوتیق، کوند
 برساهت قول و آياق تلمبلرینه چالیشدور
 و عتفهده صیج اولمازمه هرکوره بیقنوب نیل
 لندلرین توجبه ایلیک فواهد صحبه ایجابانندلر

صوٹ

بیر کس چکنکه موافق تربی و اونتر مقام آنا و آنلر
 دوسه نوره نوره لایچیکورگا عمدی کتلمس. پرونیسور
 دوسه نوره نوره لایچیکورگا عمدی کتلمس. پرونیسور
 مکتب ارده قرآت ایچون میک واندلی اولان

شریات کریم لره ن صحره:

اولون نوره لیلار قنایلیار نواب و زار مسدلو
 زان ای ایلتیر خیره لیلار و مختاره لیلار
 نهمه یهوتلر اسپنیولار قنایلر عرملار
 دینه یور لور کتر پولاکتر عصلار نیکرلر
 اولان عجلار مصوریلر.

و نوره لیلر کوب و نوره لیلر
 انقلاص یغ نوره لیلر عجلار کور
 دوسه نوره لیلر عجلار کور
 دوسه نوره لیلر عجلار کور
 دوسه نوره لیلر عجلار کور
 دوسه نوره لیلر عجلار کور
 دوسه نوره لیلر عجلار کور
 دوسه نوره لیلر عجلار کور
 دوسه نوره لیلر عجلار کور

فایح کوی

معلم و مربیلره

رهنما

ایکنچی جزه

ایکنچی مرتبه باصلی

بو کتاب دکریموف، حسینوف و شرکاسی
ننگ لورلیورخ و لورنادهگی مقلدینلرینه
هم هر مشهور کتابچیلرده سانامقده در.

«کریموف» حسینوف و شرکاسی
ننگ مقلدینلرینه مراجعت ایچون آدریس:

Оренбургъ
یا
Уфа.

Товариществу
«Каримовъ, Хусанновъ и Ко.»

ДРОВАЯ ТИПО-ЛИТОГРАФИЯ
Т-ва «КАРИМОВЪ, ХУСАННОВЪ и Ко.»
ОРЕНБУРГЪ.

معلم و مربيلره

رهنما

(ايكنچي جز ۱)

(ايكنچي طبع)

زمان زمانه نرسي • جهان جواك علوم
لولورسي جواك ايله قابيل • بقايي جديديت

اوزنبورغ

• كريموف • حسينوف و شركاسي • ننگ
پاراواي مطبعه سي -

اوزنبورغ و اوفاده

«كريموف، حسينوف و شركاسي»
ننگ كتيبخانهسي طرفندن نشر ايندلمش

درس كتابلري:

- ۱) تاريخ طبيعى: ۳۵ ندر رسم و شكل
اثر حبيدك الرودي • ۴ تين
- ۲) مختصر جغرافيا: تورانلوب اعجمي باملوي.
اثر فاتح كرمي • ۱۲
- ۳) جغرافيا معاصري: اعجمي جز ايندائي مكنيلر
ايچون آچين نائلرجه ۲۸
رسمي و خريطه اي
اثر ع - حيدر • ۱۲
- ۴) جغرافيا معاصري: ۲۲ جز رشديلر ايچون
هر شهر سلسكتلر ننگ
خريطه لوي ايله. بو جزوا
فيالرايك لوقلنننه خريطه
نر و امالاس ننگ اروي
بو ندر.
اثر ع • حيدر • ۱۵

پداغوغيا

كريموف - حسينوف و شريكلىرى
تغرىدن و لوز مصلحتلىرىنى پىلانلىرى

فرانسىزچە پداغوغىيى و روسچە پداغوغىيا
اصول تىلىم و تىرىپە امانك دىيىلىرى. بو كى
بىر علم ايسەدە قىوانىن و نىوافىيى اغىرا جىم وندوبىن
ايدامىش و انك مەنبر عام و نىون صىرە مەنە كەمىلىرى.
پداغوغىيامىك قارىخى انسانلارك تىلىم و تىرىپە
اىوانى قون المادە تىدىلانە لوز مصلحتلىرى. كىرە ارك
انك بىوك نىولى طىقاندىر. تىلىم و تىرىپە علمىنىكە
انك بىوك نىولى تىرىسات ابلە پىروفرام جەنپىر.
مىر حكومت، مىر قوم، مىر زمان و مىر مىسر كىندىپنە

و تربیه در سالرنده شعر و انشا ، موسیقی و فلسفه میں ادخال اہل تشلردر . فسنوفون ، اپیکور ، افلاطون ، آریستوٹ یونانستانک الف بیوک معلم و مرپیلرندفسر .

خلفای عباسیہ و امویہ لرف دور سلطنتلرنہ تعلیم و تربیہ هنر و معارف ہر خیلی رواج ہولمش ایدی . ہر بلر تعلیم و تربیہ یعنی مکتب پروگراملرنہ صرف ، نحو ، حقوق ، طبابت ، ہیئت ، هندسہ ، کبیا و جبر درملرہنی ضم وعلاوہ اہلک یونانیلرہ تفوق ایتشلردر . فروغ وسطا دہ ایک بیوک ذات معارفک نشر و تعمیمہ چسلا اقسام و چوہ اہلشلر ایدی . اسلاملردہ ہارون الرشید و خرمشبان لردہ شارمان . ہو ایک ذاتک ہنی اہلہ فروغ وسطادہ پاش کوستومش اولان ہنر و معارف فروغ مذکورہ اہچون حارق العادہ ہر امتیاز فزانہ مامشدر . چونکہ اسکی قاتولیک کلیساسی کندی حسابنہ کلیدان معارفک نشر و تعمیمہ فارہو ہر چوق مانعلر اظہار ایتشدر . پاپالر معارفی راہلرک الذہ براتنی چہنی التزام اہلہلر . لوترک ظہورینہ فسر آروہا معارفی راہلر

الندہ فالرف تعلیم و تفریسات اکثرہا امور دہنہہ ہائک مسائل دن عبارت ایدی . آکلا . ہیلہہ چی سورندہ بازق و صکرہ آکا معنی ویروب شرح و تفسیرینہ گیرشک و ہر کلمہ بہ ہنمش درلو معنی دیرہرک بیک حولو احتماللرہ ذاہب اولق و باشغہ سینک جوزینہ فصل اولسہدہ ہر اعتراض ایتمک الف بیوک ہرلردن معبود ایدی . ہر فکری آچیق بازق ، مقصدی باشغہ ہر لسانلر افادہ ایلک ، باشغہ لرف دوشوندیکی کبی دوشونمامک ، عجبا دویہہ می دیہ ہر اثرلر مندر . جانی حننہ شہہ ایتمک ہادنا حلاح چکک مٹاہہ . سدہ بیوک ہر گناہ ایدی . بزم شہیدہکی تعلیم و تفریساتنر کبی اووقنک ، ہارنہدہ «امغولا سنیک» نامی ویرلشدر .

لوترک اعتراضاتنی مقارن حقیقت کوسنرہ اہل صلیب سفری آروہا اہچون ہوک ہر انقلاب اولقی . ارض مقدسہ آروہا پاد ہودت اہسن صنیبیون انساندہ دوشونمک قومسی موجود اولد . ہمس و ہر ایش اہچون ہیک درلو تدبیر قوللانق ممکن اول ہیلہ چکنی وحمینلہ اوفرمق بازق حاہ

رق اصول، صورت، شکل، تصحیح و احضارک
استعمالی، بر درسی فائده‌ی هر حاله آنگلانه
پیلکه سبب اولور.

اصول - فاکردلره علوم و فنون تدریس
و تعلم ایامک اوزره معلمک انطاد و قبول ایلدیکن
ترتیبه تعبیر اولور.

صورت - صورت توبانده ذکر ایلدیلچک
تواند تدریسیه احکامتین عبارتدر.

شکل - شکل معلم آنگلانه‌چی درسی
سؤال و جواب و یاخود تقریر حاله توبه‌قدر.

تصحیح - تصحیح فاکردلرک خطالرینی
اصلاح دیبکدر.

احضار - احضار معلمک و یاخود طلبه‌نک
درسلرینی حاضرلرک دیبکدر.

اصول : یاہسیما اولور و یاخود مرکب اولور.

انفرادیه }
اجتماعیه }
اشتراکیه }

اجتماعیه انفرادیه }
اجتماعیه اشتراکیه }
اجتماعیه انفرادیه اشتراکیه }
اصول مرکبه }
تسلرندن عبارتدر.

بوراده هر بیرسینی اسه‌نریل ذکر ایلدیوب
برنه‌ی ایکنه‌ی الخ دیه هر بری مختصراً تعریف و اوضح
ایلدیلچکدر.

برخی اصول بیون مکتب شاگردانه آبری
آبری درس اوفونوق و درس ویرمک اصولیدر.

بو اصول آنا و آنالرک تنبیہات و تصاحبندن چیقا-
رلمش، صکره خصوصی بر معلمین درس آلمق
یولنی کومترمش و نهایت مکتبلرده قبول اولنشددر.

یوندن بش اوج صده اول وقتہ قدر بزم روسیه
دهگی اسلام مکتبلرینک کافه‌سندہ بو اصول اوزره

تدریسانه دوام اولنهرق هیچ بر استفاده اید -
لمکوزین تصبیح اوقات ایدلشددر. خصوصی

معلمین درس اوقوبالمر ایچون انفرادیه اصولی
مضر دگل ایدسه‌ده فاکردلری بکرمی اوتوزی
منجاور اولان ابتدائی مکتبلرندہ علی الانفراد

درس اوفونوق ممکن اولمیدور.
چونکہ بر معلمک صباحین انشامه قدر درس

دېر مې چې پر وېجېل جايز اولمديشې كېي، هر
شاكرده كوونده بش اوون دتېقه لك پر زمان
اصابت اېدرلك بو زمان اېسه پر ابتدائي چوچي
اېچون كافي دگلنر. بوندين باشنه معلم پر شاكرده
درس او فونوركن دېگر شاكردلرك بوش
طورمېلرې و پاخود پر بريڼه اېنشاري طبيعېدر،
حكوت و رغابت اېسه اصلا نعمت تا مېنه آلنه مز.
شاكردي فرقي منجاوز و مبصري اولمايان مكاتب
اېنډا ئېه لرده انفراديه اصولنك ترك اولنسي
هېه حال لازمدر.

اېكنهې اصولده: مثلا شاكردانې بنېش
مكسان اولان بو مكنېده شاكردلرې اوچ شعبه به
آپره رقي هر شعبه به نوبت اېله درس او قېلجاور.
بو شعبه يې تشكل اېدين شاكردلرك افتداری
ممکن مرتبه پر حرحده اولمقي لازمدر. بو
اصولك محسناني شودرکه: معلمك جاني صېقلان،
رغابت فدا اېدلنز، هر شاكرده وچ موريلان
حوالك د وېرېلان چو اېدين باشنه اړېده مستفيد
اولور و معلم بو قاج شاكرده درس وېر دكچه
هېرته كلېر، تدريس آرزوسي تزايد اېمدر.

اولمگېرېه تسبل وقت هم فزانېله جفندن و شاكردانې
بوقاروگي شعبه به جېنهې اېچون فوق العاده نشويق
اېلدېكندين اجناهبه اصولنك ابتدائي مكنېلرده
قبولي قائده اېمدر. لكون شو شرطه كه مكنېب
اېچنده پر مبصر بولندر لېلېدر. اجناهبه
اصولمه تدريس اېدېلان ابتدائي و رشدي
ممكنېلرده اگېر مبصر اولماز اېسه
مكتبه گورلنردن طورلماز و سواقين كېركن
مكتب اېچنه خوفا اېدييورلر مش ديه حكم اولنور.
اوچنهي اصول مندستان اېله روماده اېجاد
اولنمش و سكره لري فوانسه به انشال اېله نهايت
آمرېقابه قدر سرلېت اېلېشدر. بو اصولده معلم
مكتبه كلېر كلېز بش آلني طلبه انشراح اېدېرك
آنلري مكنېنه معاون كېي تعيېن اېمدر و آپروجه
بر معلم كېي تدريسانده استخدام اېمدر.
معلمك وظيفه سي ار كنين مكنېه كلوك و معال
ونلره بر اېكي درس او فونتيق آئندن سكره
معاونتري دېگر شاكردانك تدريساتي اوزرينه
تعېنله مكنېسي معاونلرك ندېرساننه نظارت،
حكوت و اخلاقي محافظه اېلمكدين هېارنر.

شاگردانی چوق اولان مکتببار ايجون ايتارل
 كيه اصولينك قبولى محسنانلى ايسهده باشقه مهنلر
 دن بر چوق عذورلرى اولدينى چوتسه تركنه
 فرار وېرلمشدر . بو اصولده معلم هر شاگردك
 اخلاق ، اقدام و درجه نحصيلته واقف اولماز .
 «ماونلرلر اقتدارى اكثرپا نعليم و ندريسه كاي
 دگلسر . مکتبه متعدد خريطه و رزم نغنه لىرى
 بولندرمق لازمدر . عذورلرلرلر ك اي بيوكيت مقتدر
 معاون پششمرهك ايجون مقتدر معلملرلرلر ك نادر
 بولنمايدر .

دوردنچى اصول شپديكى مال مندينه روسى
 مکتبلرلرلرلر . نغ اچرايه فونيلان بر اصولدر . بر
 اقتدارده اولان شاگردان ايجون مخصوص بر
 صنف اچيلور و هر صنف ايجون بر باغود بر
 نيجه معلم تعيين اولنور . معلم صنفك بتون شاگردا
 ننه على الاجتماع درس وپور وهده شاگرداردن
 هر بريتك درجه نحصيل و اقتدارينى آكلامه
 مقتدر اولور . بر صنفك شاگردانى اللى بى متجاوز
 اولمدينى تقشيرده اجتماعيه انفراديه اصولنك
 فوائد و محسنانى زبادهدر .

بشنيى اصول شاگردانى اللى بى متجاوز اولان
 مکتبه چارى و مېرهدر . بو اصول ميچ بر شاگردى
 بوش برانديغندن ، ضبط و ربط ايله مکتونك محافظه
 صنى تامين اېلمكته اولديغندن بعض مکتبلرده مېرهدر .
 لىنى ضروريدر . اجتماعيه اشتراكيه اصولته معلم
 شاگردانى اقتدارى نسبتك شعبه لره تقسيم ايدر .
 و هر شعبه به بر معاون نحصيل ايلر . معلم كندېسى
 درس كويچ اولان شعبه ايله لوغراشركن معاونلر
 ديگر شعبه لره نظارت ايدرلر . يعنى بازو ، عباره
 و لوزيركى قولاي وايضاماته محتاج اولمايان درس لره
 ياقارلر و نتيجه بى معلمه بيليرلرلر . شاگردانك
 كاهه صى آن و امدده مشغول اولورق « وقت
 تقدیره قاعده سنه رهايت ايدلكنه اولديغندن بو
 اصولك مکتبلرده نهمېسى قائمه ايدر .

التهنى اصول ك مقبول و هر كسك آهزنده
 بولنوب حقيقتى بيلنبيان مشهور اصول جديده در .
 واردات و معلملرى آز اولان مکتبلرده قبول ايدلر .
 چك بر اصول وار ايسه اوده اصول اجتماعيه انفراديه
 ده اشتراكيه در . بو اصولك اسمى تقشير اولور
 و كوچ ايسه ده قائمه صى اولنمكتده چوقنر . لىكن

تربیه

تربیه نك حسانیه و اخلاقیه فسلرندن سو
 رساله نك بر نهی جز نده بر قدر بحث اولمش
 ایدی. نو جز نده ایسه باشمیچه تربیه عقلمه دن
 بحث ایدیله چکس.

تربیه هتیه: نوای عقلمه نك تعداد نهر.
 بقوله آنلردن جیقاره له حق نتایج مفیده بی تعلیم
 و تربیه در سلونک تطبیق و اجرا ایتمکدن عذر نهر.
 اسلاملرده این خلدون ایله این سینا و خر.
 ستیانلرده باقون ایله قانت کس هاما و حکما نوای
 عقلمه بی بعد التخصیل نالیفانه باشلا بهره رق آثار
 مرغوبه لویله عالم مدنی کویله بنه مستدار
 ایتمشردو.

معلومدرکه روح مشرک مکملیتی ضمای عقل
 و عرفانه منور اوامسنده در. هخلدن استفاده ایسه
 نوای عقلمه نك انبساط و اتسامنه منوط و منحصر در.
 نوای عقلمه نك وجودی سر کسجه معلوم

اصول تدریس دبستان شی ملل منمدنه مکتلر نده
 دخی نمایله بر ترتیب و نظام نهنه آلنوب بیته.
 مامشدر. معلمر بنه کندی ییلمک لردن شامیور لرد.
 ایستدیگری اصولی قبول ایدرک ایستدیگری
 صورتده تدریس ایدیور لرد.

اصول حدیثه ده معلم الك تنبل اولان عا کردانه
 درحس و بیور و مائولوی دیگر شعبه لره تقسیم
 ایدر. معلم کندیسی شی، تنبل و ضعیف اولک
 اکمال نوافصیل مشغول اولورکن معاونلر باعقله لولک
 قولای در صلی بنه با اولر. معلم هیلرک شعبه سنه
 ختام ویر دکمنصغر، شعبات سائره بی حده تدقیقندن
 کچرر. معاونلرک تفصائلوینش اکمال ایدر. تعقیب
 ایدرکجه ضعیفلرک هه هه اورته لعدن فائقه رق
 معاونلرک عادی نتاقص و سنه نهایتمده مکندنه بر
 ترقی عمومی حاصل اولور. معاونلر معلمن آلد.
 فلری در سلمی تکرار ایته ایته هم بیولک بر افتداره
 مالک اولور لرد هده رقیقلرینه فارغوبیولک خدمته
 بولنمش اولور لرد. بر مکتبک روحی تشویق و رق.
 بتدر. اصول حدیده بو ایکی وظیفه بیده تا مین
 ایدیکی جهله اصول اجتماعیه افراد به دن مشرک الك
 مقبول بر اصولدر.

بىرىنچى درس

قوايى مستحصلەدن عقل

دماغىز بىلى باشلى اوج نوع قوايه مالىكىر.
 انسانى عام و هنر صاحى اينى شى ايسه مذكور
 اوج نوع قواينى اشتراك و تعاوندىر.
 دقت ايدىلر سە طائىه ائقىدىلر بىر ھىلى مىثلا
 ھىلىسى بى اوجۇر ئىك ايجون بىئەھ حال اوج قوۋە بە
 عىنايدىر ارار.
 اولاد نەرىفات اوليه ايل دەوالرائى اماسنە
 واقف اولىق .
 ثانيا - آئىلادىلوى نەرىقىلر ايل دەوالرى
 ضبط و حفظ ايلىك .
 ثالث - فہم و ادراك ، ضبط و حفظ ايلدىكىلرى

ايسە دە حيات و صحت نطقە نىظرفە بدن ايل دماغ
 مشترك اولوب بىر ئىك خىسنە لى دىگىرىك راحت
 و حضورىنى ساب ايلامىدەدر . بىنا عىنە تىرىپە
 جسمانىيە ايل عقلية آره سىنە بىر مفاىرت نامە ولر .
 در . تىرىپە اخلاقيه دىگىر ايلكى تىرىپە نىك تىرىپە
 بىولتىق سىبىل ھىر اوج نوع تىرىپە پەننى ماساويلا
 دقت و اھتىنا اينىك لازىمە دىر .

شیلری یان یانه کینروب آنلردن باشقه دهوالر
و باشقه نئیپهلر و لزومنه کوره نوری نورلج
مهلیات و تطبیقات استخراج و استنتاج ایله مادهلر
ندن هبارنیر.

معلومات و مکنسباتی فهم و ادراک ایندیرون
قوایه: قوای مستعمل، معلومات مستعمله یی
ذات و پایدار ایندن قوایه: قوای مستعمله، معلوم
مات مضبوطه و محفوظه یی توسیع و منتهی بوشی بر
حال قویان قوایه ده: قوای مستخرج اطلاق
اولنور.

قوای مستعمل: عقل، وجدان و خواص طایفه
هره دن هبارنیر. عقل دماغک بر قوه سیدرکه بو
قوه صابهنده انسان معلومات و مکنسباتک حقایق
و تعریفات ابتداییه سنه واقف اولور.

هز کلتی بیوکسیر، هرائریر موثره محتاجسیر،
هر شی بر مقصد مبنی بر ادله شسیر، آخرت
بانی، انسان فانیسیر، مبن زماننده هم کجه هم
کونلر اولمز، هر جسم بر مکانه محتاجسیر، هر
صنک بر موصوفی اولیق ضرورسیر، کبی تعریفات
اولیهنک مشتمله عقلدر.

عقل حقایق و تعریفات ابتداییه یی بر تحصیل
و تجربه تن چینه ریبوب او مثللو حقایق و تعریفاتی
پالذات کندهنکندن حصول کینرک قوه سنه مالکسیر.
کوهرک اولسون بیوک اولسون به قارینه مذکور
حقیقتن این تعریفات اولیه یی بیلیمیان هیچ بر ذات
یوفدر. چوچق دخی طوطی بعضی کبی حقایق و تعریفات
اولیه یی مالک ایهده عرض مراده مقتدر
اولدیغندن اوچ. دورت یاغارینه قدر بر جسم
جامد مذابهنده فالور. سن ایله نریبه عنک
جزائمن طبیعه سنه موقع فعله هیقاریجی واسطه لر
در. عقل باشقه، حسی باشقه در. حیوانانندن مثلا
کبک حسی وار ایهده عقلی یوفدر. تعبیر فی
ایله «حسی» مانیق و «عقل» آکلاقی دیمکدر.
کلب صاحبنی طایفه؛ فقط صاحبک مثلا فاج باشنده
اولدیغنی آکلایه مز. عقل انسان ایله حیوان
بیننده بر حد فاصلدر. عقل ایله حسی آره سنده
فرق اولدیغی کبی عقل ایله ذهن آراهنده دخی
فرق واردر. عقل: اولیات ایله مقاصدی و ذهن:
و حائل ایله ندرهاتی فهم و ادراک ایلمکده در.
چوچق قوی اوغونق الزم اولدیغنی عقل حکم

ایلیکده ایسه کنه نصل اوتونمق و نه مثللو مکنیلر
 آچق لازم کاندیکنی ذهننا دوغورتدکن مگره
 چوققم ایچون دلرالتعلیلر آچمه نثبت ایدرز.
 بعض آدمک ذهنی مفننن مئین لولدهقی کبی
 بعضیبنک دخی عقلی مئین و ذهنی صبقومک
 اولور. بو مبابنت شایان اهتقاد. بالفرض بر
 آدم عالم اولمق ایچون بالکوز مقصدینک تعیننی
 کاقی دگنر. مقصدینی تعینن ایلدکدنمگره او
 مقصدنه نه واسطه ایله واصل اوله بیلدیکنی ذهننا
 دوشونمایدر. کیناک بعض آدملر عسالم اولمق
 اسباب و وسائلفه توسل ایلدیپورلر ایسه ده بر
 عالمک هلی صوابه مقرون اولماز ایسه وائتمسی
 اولمیهچقی بیلنزلر. هقل ایمل ذهنی براسکنه
 ترقی ایسن اعظمه « صاحب دما » دهنور. امام
 اعظم، فخرالرازی و غزالیلر کبی.

ایکنچی درس

قوای مستحصله دن وجدان

بوقاریده دینامش ایدیکه هقل: دماغک بر
 حالت، حرکت مخصوصه سبدر. دماغک هر بر قسمی
 بر طانم حالات و حرکات مرکزی اولوب اوشبو
 حرکاتک هر بر یسی انسان ایچون بر غره و فاقهلی
 بر عربنه ایسه ده قوای مختلفه ننگ نتیجهسی بالکوز
 دماغده منحصر قالش اوله اهدی دماغ: اعصاب،
 لورده و انبویه هضمه کبی وجودک عادی بر هضری
 مثابه سنه ذالیر ایدی.

حالبوکه انسانه عیونات مائره میانک بر شرف
 و امتیاز احسان پیورلمش و من طرف الله مخلوق
 مکرر دهه عالی بر هقلون ایله تهجیل و توفیر

قبلتند. بو اختلافه جوابا دینلورکه: دماغه تعقل
 ابدن قوای مختلفه نکی نتیجه سی اسلا دماغه منحصر
 قالمیوب کافه سی روحه و بوندن نفس ناطقه به
 منعکس اولور. روحک متوع و مکان مخصوصی بزم
 اجهون عیول ایهده بونک اصل وجودی کون
 کیی آتکار بولندیقتن روحک آلام و حظوظاتی
 آحاد نامک «من» و «بن» تسیبه ایلدیگی
 نفس ناطقه به انعکس و اچتماع اهدر. روح و یاخود
 نفس ناطقه نک مناتیر اولدیغی آلام و حظوظاتدن
 طه غریبن طوغری به غیردار اولسی قوه منه
 وجدان اطلاق اولور. عو ایضاحاتدن آگلامیلور
 که بوندنکده دماغ لفظنک استعمالنی ترک ایل
 یورنه روح، نفس ناطقه، وجدان و آوروها لسا
 نارنده هومبتل روح معناتنده استعمال ایلچلان
 ذهن لفظلری قوللانی ضروریدر. وجود موزک
 هر بو نقطه سنده حصول کلن قیرات منوره
 نتیجه سی روحه عکس ایلدیرک وجدان واسطه سیله
 تا قیرات مذکور نک هر درلو احوال و خصوصاتنه
 تعرف نام حاصل ایلدیر. شوندرکه دقتک هی
 آخر ایل مشغول اولدیغی بر زمانه وجدانک

بزه غیر و بوددیگی تا قیراتک خلاصه سی نفس
 ناطقه تا قیراتک بخش اوله مز.
 فرضا: اعتیاده ایتاها هر آشام ساهنی تور
 دیمز حالد بهضا صاعنی تورمدق دیرک ایلکنوی
 دفعه تورمه نشیث ایلرز. اطفال ایل حیوانانک
 وجدانی من بلوغه واصل اولمش اولانلرک وجدانی
 کیی صادق و ملاحظه لی دگلدیر.
 چوقق بر دغینه اول پایدیغی عیدن اکثریا
 بیخبر اولور. یعنی چوقق آن واحده بیک
 درلو دوشونمکنه اولدیقتن وجدانی البته دو
 هوبیلان شیلرک کافه منی هین وضوح ایل اخبار
 ایدمه مبه چکی معلومدر. دیمک اولیورکه: درس
 و مذاکره ایتاسنده چوققلرک ذهننی هی و اهد
 حصر ایلدیورمگ سعی و غیرت ایتمک معلملرک
 جمله وظایفندیر.
 یالکز بر شی ایل، بالفرض کتاب اوقوع
 ایل مشغول بولنور ایهه کتابه منسوج افکار و
 ملاحظاتک کافه سی وجدان معرفتیله ضبط اولنورق
 بعد المطالع جمله سی اوقویانک خاطرندله قالور.
 بو صورتده صاحبنی غیردار ابدن وجدانه

«وجدان صادق» ياخود «ملاحظه‌لى وجدان» دېنلىك و بوندن اولگى وجدانە «وجدان خېر صادق» و ياخود «ملاحظه‌سىز وجدان» اسمى و يرلىك مناسبتىر. ملاحظه‌لى اولان وجدان مروت زمانى توبىت بولوب خېر ايله شر و فائىده ايله ضرر آرسى تفرىقه بزم اطوار و حرىكەتكى سېزىل خېتىسى اولور. نەزىرە اېندە اېندە تەمىيز و تفرىق خصوصەتدە درجە كمالى بولمىش اولان وجدانە «وجدان اخلاقى» دېنلوب هر كىسك و وجدان دېه مقرر نامى ياد اېلدېكى وجدان بو وجدان اخلاقىدر.

وجدان اخلاقى بزم ايچون بو قانونى مئابە. سنده اولدىشى چىنلە بو قانونى آره سرە مطالعە اېنىك كىمى بو حرىكەتدە بولونمىش اوزره فنا اخلاقى شاكر دلور. اخلاقە متعلق كىتابلر اوقونمىش و آنلر كى مقرر جاتتى موثر بو صورتدە آڭلانمىش و هر اېشى دوشونمىش اېشامەلرېنى اوكرەنمەك لازىمدىر.

ملاحظه‌لى وجدان ايله روحىزك ناسبات ماديەسىنە واقف اولمىش اولورلر. سوېنچ، قابو، اميد، حرص، نېت، آرزو، آچاق و صومزلق

ب ملاحظه‌لى وجدانك دائرەسى داخلىندە درلور. خلاصە: وجدانك اوج درجەسى اولوب بونچى درجەسى اطفال ايله حېوانانە، ايكنچىسى افعال حېنائىيە و اوجىچىسى احوال و خصوصات اخلاقىيە مخصوصىدر.

ملاحظه‌لى وجدان ياخود وجدان حېائى و حېران اخلاقىنك منشائى اېسەدە بربىكىنك و طائفى اونه. كېنك و طائفىنكىن بېك قات عالى و كئىر در.

هر ايكى نوع وجدانك و طائفى مودومات طبيعەتنك اثرىنە ضم و علاوہ اېدېلەچك اولورسە انسانك دائرە معلوماتى بون قات دەا توسع اېلمىش اولور.

اوپونچى درس

قواى مستحصله دن احساس

وامطه احساس اهل انسانك معلومات و مكتسياتى فوق العاده بر صورتده تزايد و تكثير ايديبور. احساس: حواس غمسه نك احوال و كنجاني تبيزو و تفريق ايديبور بر قوه در. بز حواس غمسه نك تاثيرات مختلفه سن بالنگز «حس ايتك» و «حس اولونق» كبي هوي و تركيبين مركب كليات اهل بيان و افاده ايتكده بز. هسيغولوفيا علماسى حواس غمسه نك تاثيرات عديده س ايجون آبري آبري كلمه لر قبول ايتمشلر و هوا- سك هر درلو حالاتده جريان طبيعستنه اولديشى كى موافق بور تعبير بولمشلردر.

بوراده حواس غمسه نك صورت حصول و تكوننى مر درجه به غمسه نك اكلانق اوزره فرضا االمزى بر طافه طه قنديره ام. طاش اله تماس ايلديكى وقت كندى فلكنه كوره اله دغى بر شكل مخصوص ترسيم ، تعيين ايدر.

طاشك اله تماسين طولاي وجدان لك بر هارضه به اوغراديفنه مطمن اولور. برنچى حاله «انطباع» و ايتنچى به «تاثير» دنيديكى كين لطيفه نك موقعيله درجه تاثيرينى تعيين ايدرك «طاش لك فلاح بارمغز ازمش و ياخود فيرمش» ديمه سنه «احساس» و طاش فاندور ، بارمق بوشاقدر حكيمده «احساس» اطلاق اولنور. ايدى احساسك حصولى ايك احساسه و احساسك حس بر موقع و بلك وجودينه موقيفدر.

لطيفه نك شدت و متانتنه كوره احساسات اهل احساسات دغى هدير و خديق اولورلر.

بر احساسك تكونى لائل ايك احساسك وجودينه وابسته اولديشى كينى بر جسم خارجينك ، تاثير و احساس ايديبور بر دماغك ، نازل بر هسك ، انطيهات و تاثيرانه االنشى بر اراده

اول خيال و حافظه ايله حاكىنىڭ وجودى دىنى
لايد و الومىس.

دماغ - افطاعات، تائىيرات، احساسات
وامسالاتاڭ مركزى بولۇنۇق حسىيەت ھواسى ھىسە
ذىك انتظام وىسرەت تەھسىلى دەماغنىڭ سەت و سالاتى
بولۇنساغىنە مەھول و مەھسۇر - اڭلىقنا پەسپىرلۇق
ھىيا عالمى وچدانە «حس باطنى» واحساسە
«حس ظاهرى» اسمى دەپ يۆيۈرلەر.

احساسات ظاهرى تۈرى ھىسەنىڭ مەھول تەھسىلى
حاصل اولۇر. قۇبى ھىسە: طوفۇتۇق، كۆرۈك،
ايشەنىك، طاتىق و قوتلامىق (ايشەنىك) دىن
ھىيارىتىر. ھواس بېقىندە بىو بىش قۇبە لامسە
پاسرە، سامسە، ذاتىقە و شامە ناملىرىلە مەھول تەھسىلەر
امس، بىر و صەح كەس احوالنىڭ تەھسۇرتل احساس
حالىنە كىردىكلىرى آھرى تەرىق ابدىلىك
اولۇرە غايەت اوزۇن كېتە چىكىندى مەسئۇل تىكە
بۇ چەنى تارىخ طېبىس دىرسنە ترك ابدىلىق
شوقىرىسىنى تىلىق كە: بۇم طرفدىن بېلىنىش اولان
بۇز شېئىڭ اۋچىدە اللىسى ھواس واسطە سېلە
تەھسىل و تىكون اېلىكىدە تىرە.

صنایع نەسبە دىنبلان شەروانىشا، موسىقى،
خطابت، رساملىق، حكا كلىك و ھېكەت راشتق كىس
ھىر و مەھارنىڭ ترقىسى ھواس ھىسەنىڭ ھىس
تەئىم و تەربىيەسە مەنۇق اولۇپقىندىن ھواس ھىسە
مەنەق ھىس غىط، رەس و بولۇرە مەنەق روھە
خوش كلن دىرەلەر دىت و امانام ايتىك لازىمىر.
ھواس ھىسەدىن ھىر بىرىس بۇم اېھون
بىر مەنەق مەلۇمات اېسەدە بولۇر ھطادىن مالم
دەكلوردىر. مەنەق: ھىسنىڭ ھىياسى كوز اېھون
فەق بىر تۈرلى رىنىكىدىن ھىيارت اولۇپقىنە حالە
ھىقىقەتە بىدى رىنىكىدىن ھىيارت بولۇپقىنە و مائىرە
كەس بىر طاقم مائار ھواسنىڭ ھىر و بىردىكى
اھوالنىڭ غلاقتە اولۇر قى تەبىق و تەھقى اېماش
ھىقىقەتلردىر.

ھواس ھىسەنىڭ قوتىدە دەما بىر قۇبە وار.
دركە: «ھىس طىبەت» اسمىلە مەسادر، ھىس
طىبەت ھواس ھىسەنىڭ بىر نىپەس ھىس اېسەدە
مەھول زەمان و تىكرىر اعباد ايله كەس تەقوت
اېدىرەك ظاهرى اوالرنىڭ رەھسى و مەنەق اولۇشىر.

حسن طبیعت روح انسانیده برلشیش بی
 فوه درکه (آنکه انسان ابو شیلری آکلاسه و ابو
 اشلری سومه طبیعا میال بولنور . حسن طبیعت
 حیوانات ایله اطفالک موجود اولندیکی کبی کمال
 ابروش آدیلموده دخی بی درجهده دگلنر . ای
 شیلری سومه و ابو شیلری پایغه البششوق
 ایچون شا کردلره دائما حسن طبیعت اوکردهدهک
 شیلر کوجترنک ، اوقوتوق و دیگلتیق لازمسه
 گوزل و سملره باقوب مثلذ اولوق ، گوزل سوز-
 لر و نطقلری دیگله ییب حوشلانتیق ، هب حسن
 طبیعت اثرینر .

دوردنچی درس

قوای مستخرجهدن دقت

انسان ده لکنه و ملتته خدمت ایدیه بیلیمک
 ایچون پالانگیز بی طایم معلومات مغاره صاحیب
 اولوق کافی دگلنر . عقل ، وجدان و احسان ایله
 استحصان ایدیلان و بی تجریمه متعاده ایله دائره
 طبیعتینی بر قات دعا آمان معلومات مستحصله
 قوای مستخرجهده بی فرض ایدیلیمک اولور .
 سه انسان ایچون بر اقتدار کلی تصور ایلمک امکان
 خارحنده . آن چوق عام آلمش و کوردیکی
 هلاک قواهد و قولینی تجریمه دانسهک انضمامیه
 موع اجراه قویوش اولان بی مکتب شا کردی
 دگرم کبی هب بی دائرهده حوقوب عین جنس

عقولانی ویرمکه اکتفا ایتمایلیدر. مکتبده
درسار هر کون قوای مستخرجه ننگ نصیبی آلتنه
ویریلوب قوای مستخرجه معاوتبله معلوم بوسه
حقیقتدن بیگ درلو و بوزلرجه قنایچ ایله توری
توری فائده لر چیقارمغه چالیشمیلیدر.

مثلاً: «وظیفه صوملی و مقدس برشیدر»
دیه بر نطق صوملیک یا خود بر مقاله یازمق لازم کدکده
ولتمزه فارغوشو، اقربا و نعاقتوز ایله منتمزه و عموم
انسانینه فارغو آهری آهری وظیفه لر ایله مکتف
اولدیضوی نخطر و استخرج ایسه رک بونلرک
فیسینی و رضای بارینک استحصالی آنوق بونلرک
حسن اوقاسر سایه سنده حاصل اولدیضی حقیقده
بیان فکر ایتمیلیدر.

انسان هر کوه بر درلو معلومات استحصاله
چالیشمیلی، وجدانک غیر و بوردیکی حالات و مکتبانی
نظر دفته آلمیلیدر. حاصلی: شاگردلر نعلی و دفت
کتابینک باهرالترینی کونده بر قنایچ دفعه کوزدن
کهرمیلیدر.

بونده آکلاهییلورکه: قوای مستخرجه قوای

مستحصلدن بر قنایچ قات مهم و فائده لیلور. قوای
مستخرجه: دفت، نعل، انترج و نعبه نعبه مبارتقلر.
رونگ خارجا بر جسمه بر منت حصر نظر

ایلمس قوه سنه «دفت» اطلاق اولتور. دفت
دماغک انک مهم بر قوه حیسور. انسان هیچ بر
وقت دفت اینتمکدن حالی دگلنر. دفت حیات ایله
بایلار، مبات ایله نهایت بولتور. دفت اختیاری
و بعضاده غیر اختیاریدر. غیر اختیاری اولان
دفتک وجود و عدم وجودی مساویدر. بوزمه
باقان شاگرد تقریرمه دفت ایلییوره دیه حکم
ایتمایلیدر. انسان چوق دفعه لر دفت غیر اختیاری
بئنگ اسیرینر. مطالعه اینتاسنده کتابک یازیلرینی
کوزوب باهرالترینی چویرمک و بر قنایچ قاهتینی
کوزدن کهرمک کافی دگلنر. بو مطالعه صایبامز.
زهر ا هر لفظک، هر کلمه ننگ و هر نقره ننگ
صنای حقیقیسی آکلاهییلماش ایسه کتاب مطالعه
ایندم سوزی خطا اولماش اولور.

دفت نطقه نظرنده «باقیق» باشنه، «کورمک»
باشنه اولدیضی کین دپشله قن باشنه و آکلامغه
باشنه در. بو کلمه لر دن دفت اختیاری ایله دفت

هېر اختيارينك نه اولمىنى آڭلامق مېكىس.
 دقت اختيارى به صاحب اولان شاكورد مستعد و
 ذكى عد ايدىل چكى كىي مكنبه كبرمزدن اول
 كندى خانه سنده دخى بر قنر معارف ايندائيه
 صاحب اوله بيلور. هر بر ايشده چالشمق لازم
 اولمىنى كبر شو نسيته ده دقت لازمدر. دقت
 ايله باغلا تيلان ايشده مشكلات منصور دگلسر.
 انسان كامل ايدىن شى دقت در: انسان
 هر نه مقصده واصل اولمق ايسنرمه اولادقت
 اختيارىي و هېر انتقاد اينملىق. دقت مابسه
 بر چوق آدملىر يو و موكلرى كوز اوڭمه آوب
 هر برنده گى طبقاتى و اقاليم اوله صبارتنى برر
 برر صايه رفق عالم ايجنده عالم بولمىلر هر
 در او موفقيانك مبدئى دقت و انتهاى بنه دقتدر.
 دقتله باغلا تيلان ايشه بنه دقت لازمدر. دقتسز-
 لك ايله هېچ بر شى باهلموز. دقت ايله ونف
 وجود اهدلمبان نشبته موفقيت و سلامت حاصل
 اوله مز.

دقت ايله بور بون بورلماز. دقت ايله اوتوبان
 چامل قالماز. دقت ايله اوطوردلمش آغاچ ماسمك
 تاثيراتندن متاثر اولمز.

بايق ، صحت ، حسن نام ، ميانك ادايه
 و محافظه سى بر نهنى درجه ده قنره و ايسكنوى
 درجه ده حسن تدبير و دقت اختيارى به باهلمىر.
 لزوم و اهميته كوره دقت بر فاج احم ايله
 نسيه اولنمشدر.

روح خارجه كينىبوب مثلا: كذب و دروغ
 كىي كندىسنده حصولى مېكن اولان بر حادثه به
 حصر نظر ايدر ايسه دقت «ملاحظه» اسمى
 ويريلير. تاامل ايله تخير دخى دقتك بر باهقه
 حال و درجه سېرلر. دقت فداى مستعمل ،
 مستخرجه و مستغظه بى آرتىبرو. مشكلانده
 تسبيلات ، مبهم و خېر منظم اولان ايشلرده
 وضوح و انتظام اراء ايدر. لك مقبول دقت
 يك نظرده چوق شيار استيماب ايدىن و اختياربنه
 خلل كلفكمزبن بر شى اوزرنده مدت مدېده
 اجراى نظر ايليان دقتدر. دقتك بو ايسكى
 خاصه سى هر كسده بر درجه ده دگلسر.
 شاكردلىر آان واحده ده چوق شېتر باي-

مگه و هر بر شین اوزورنده مدت مدیده بدقی
اولیقه آلیشدرقی لازمه دنتس .
کوز اوفاق تکز شیلری کوره بیلک ایچون
خرده بینه نه درجده محتاج ایسه روح دخی هر
شیتک ککه و حقیقته واقف اولی ایچون
دقته محتاجس .

دنت روح و وجدانک خرده بیسیر دمانک
مصدری دقتس . داعی اولان ذات بر دنت فوق
العاده تابعس . انسان لایقله دنت اینتگه آلیش
ایسه هیچ بر وقت صاحب دما اولمز . دنت
آن واحده ایکی شبهه حصر نظر ایدرسه «مقایسه»
تسییه اولنور . دنت کیر مقایسه دخی مهم
و فائده لیسره .

بشنچی درس

قوای مستخرجه دن انتزاع و تعمیم

ذهن بر حقیقتک ککنه واقف اولی و برکک
اجزای مرکبه منی تمایل آکلای ایچون نفس
فاطعه موجود و مرکوز اولان انتزاع فوه سینک
اهانه منه مراجعت اینتگه مجبوردر . انتزاع برکک
اجزاسنی ذهن آبروب آبروجه و خصوصی سر
صورتده مریض و صبیق مطالعه و محاکمه اینک
فوه منه اطلاق اولنور .

انتزاع علوم و فنونک و بالجمله معاملات
بشریه نیک هر شعبه منده قابل تطبیق بر فوه منه
حور . بر محکمه حاکمی و فوه کلن بر چنایته واقف
اولوب چانه بی میدانه چیقارقی ایچون چانی ،

خبر و شاهدلری آهروجه جالب و سوال ایلیمه
و مقتوله ایله آلات جارحمیں طیبسه معاینه ایتدیور
مگه مجبور اولدیغی کبی شاکردانه مثلا روحیه
ناریضی اوقوددهحق اولقدنه معلم روحیه حکو-
متنک خریطه سنی ترحیم ایتیمگه، ثانیاً اولوندهجی
واقعهلری بر فاج قسمه تقسیم ایلیمگه، ثالثاً هر
قسمی تقریر ایدوب لایقیله ایضاحات و پوریمگه
و نهایت روحیه حکومتی نصل ترنی ایتدی و بو
کونگی حاله نصل واصل اولدی نتیجه سنک
استخر اچنه مجبوردر.

هالم اولسون جاهلی اولسون هرکس آزمن چو-
قی اننزاع قوم سنه مالکدر. آمده شو فرق وارکه:
بیله بیله باهیلان اننزاع داها نتایج حسنه به شعر
اولور. هر انسان هانکی ایشه تشبث ایدرایسه
اینسون اولا باپدیجی ایشی بر طائف اقسامه آیرمی
واوایشک بر قسمی اله و باخود نظر ندقیقه آلدنقد
نصتیره اقسام سائره موقته بر طرفه برافعلیالیدر.
هر قسم مناوبه ایله آیری آیری نظر دقه آلدیجی
تقدیرده اوایشده حسن موهبت کورمامک نابل
دگلدیر. اننزاعده بر نقطه به دقت ایدلیک لازمدر.

یعنی تقسیماتیک ایلری کیدلیمه ایلدر. الگ مهم هر
ایش یقه مبداء، وسط و انتها نامیله اوج قسمه تقسیم
ایدلیدیر. فقط علوم طبیعیه و علوم ریاضیه ده
اقسامک تکثری طبیعیدر.

اننزاعک درجه اممیتی وجودمزدجن دخسی
آکلاشیله بیلیر. جناب حق کوز قولاق و نطق ایله
کلام کبی اننزاعه شاهد اعضا و وسائط خلق
ایدوب هر عضوک اننزاعه صالح اولدیغیسی
ککوترمیشدر.

برده تعمیم واردرکه: اننزاع ایله فعلا
و حقیقه و یاخود معنا و ذهنه آهیرلان اقسامی
جمع ایدوب صنف، جنس، شعبه و نوع مثاللو
شیلر احداث ایتک قومینه دینلور. ذهن بر
حقیقه و اصل اولیق ایچون اننزاعه محتاج
اولدیغی کبی بر چوق حقایق ضط ایدوب آنلردن
بونکر همومس پیدا ایتک اوزره اننزاعدن
زیاده تعمیمه محتاجدر. اننزاع ایله تعمیم آره سنده
بر ارتباط قوی واردر. ذهن اننزاع اصولیه
آیردیس شیلری بده تماماً ضبط ایتمیرک جزئی
بر زمانک مرورنده هیچ هر شی کورمیش کبی

هر فیندن محروم و مجرد قالور . مثلاً حساب اوقودان بر معلم حساب دھوالرینی سرور برر آکلادقداصگره بلکہ دھوالری تعمیم ایتسکه . احتیاج حس ایسر . یعنی یکدیگری آره منک ماہ . حبت کوریلان سگز اون دھوالی بر یرہ جمع و تدوین ایسک چیلسنہ « کسر عادی » ویش آلتیسنہ « کسر اعشاری » و دیگر لرینہ تناسب و فائض ہنوائی ویرمکہ و یو صورتلہ حساب دھوالرینی صنف و شعبہ لرہ تقسیم ایتسکہ مجبور اولور . بویلہ اولدیغی تقدیردہ ایکی معنی اہچنہ بوتون حساب دھوالرینی اونونہ چی کیی درسہ کیرہنچہ فہمی دھوالی مویلدک لازم کلدیکدی دھی ماضروب قالور .

بر صنف و یا شعبہ ایدیلہجک دھوالی و وسائل آره منہ بر مناسبت و مربوطیت لازمہ و طبیعہ بولمائی و بر دھوانک تظریلہ دھوالی سائرونک درحال خاطرہ تعصل و تگون ایتلار بھون مطلق بر واضطہ و قانون وضع ایدلایسر .

« ایکی نسبتک مساواتنہ تناسب الحلاق اولنور » دئییلدیکی وقت تناسبدہ طرفینک حاصل

ضری مساوی اولدیغی دھوالی وصل وارد خاطر اولبور ایسہ بالتعمیم بر صنفہ ادخال ایدیلان دھوالہ لرتہ اویلہچہ قریب و مناسبتلوی بوانمالایسر .

علوم طبیعہ و حکمیہدہ انتزاع و تعمیم اصولہ لئریذک فوق العادہ محسناتی کوریلوب ہو سایدہ اوللری غایبت مشکل کوریلان سلسلہ حیوانات مباحث کیی مسئلہ لر بو کوتگی کونندہ سگز اون باشنہ کی چوچقئر طرفندین دھی کمال سھولتل آکلاییلوب حفظ ایدیلہجک درجہدہ کمنشسر .

خلاصہ : بر ہلک تدریسینہ مکلف اولان معلم انتزاع اصولیہ شاگردلرک مشکلاتنی حل و نصیم اصولیہ او ہلک حاوی اولدیغی مباحث مختلفہ منی مناسب و خاطرہدہ قالہجق بر ترتیبدہ وضع ایتلی . شاگردانہ او علمدن اولا بر فکر خصوصی و الک نہایت بر فکر ہومی ویریلایسر .

قوای مستخرجہ من

— — — — —

حاکمہ و تعقل

ذهن دائماً دقت اپنے مکین خالی دگنہ۔
 دقت بعضا عالم داخلی بہ و بعضا عالم خارجی بہ
 امانہ نظر اہم۔ داخلی اولسون خارجا اولسون
 دقت اولئان شہدہ بہہ، حال اہر کوتو، گوزل
 چبرکین، بوکسک آلیوی، صاری بیاض، عالم جاہل
 و منتظم، غیر منتظم کنی حالمر مشاہدہ اولنور۔
 ذهن یورنک صاریسور، بیاض دگنہ، دیہسپیل
 یوفاریدہ مذکور قوہ لردن ہاشقہ بر قوہ دہسا
 اظہار ایدش اولیور۔ ایکی شی آراسدہ روابط
 و مناسبت آرایان و مذکور ایکی شہدہ ہا فرق
 کلی و باخود بر مقارنت و مشابہت صحیحہ و۔
 کامل چیقارن قوہ بہ «قوہ حاکمہ» اہمی و یور۔

پلر، قوہ حاکمہ عنیم منطقہ تصدیق و قضیہ
 امطرہاہ مسادر، پیغولوقبا ہلماسی عقل: حکمت
 و شعور، ذکوۃ قوہ عاقل و باخود قوہ مہرکہ
 دیدکاری کنی قوہ مہرہ دخی دیرلر، ہز لاجلی
 الاختصار بالسکز حاکمہ لفظنی استعمال ایتکمل اکتفا
 ایدہ جکر، چوققلری اہو عاکمہ اینگہ و اہکی
 شہک عاکمہ منفس اہو و طوغری حکم چیقارمغہ
 آپشدر ملیسر۔

مودہ ہوزہ بیلک کنی حاکمہ دخی اللتہ
 عتاندیر۔ خطاسز عاکمہ لردہ بولونوق و طوغری
 حکمیر چیقارہ بیلک اہیورن ہر خصوصت عاکمہ۔
 ہی اللعن برائتہ ملیسر۔

حاکمہ واسطہ سبیل بر جوق شہلردن چیقار۔
 بلان متعدد حکمی بگنیدن نظر دتتہ آلمق و آرہ۔
 لرنندہ کی روابط و مناسباتی آرہوق قوہ منہ «تعقل»
 اہیلور۔ تعقل بر قیاس عقایدیر۔ تعقلہ مقدم و تالی
 ترتیب ایتک لازم دگنہ۔ معلومدن مجہولہ انتقال
 ایتک تعقل واسطہ سبیل اولور۔ تعقل حقایق اولیہ
 و معلومات طبیعیہ نیک، تسریسر۔ تعقل اولیاسہ اتسا۔
 نیک درجہ تحصیل پیک محمود قالور ایدی کلاک

آفاق ذهنده بر اقدیغی شکل مخصوصه
 «تصور» نامی ویریلور. تصورک ذهنا حی
 اولماسنه «مفهوم» و اسانا آفاقه آماج دینست
 فکر نسبه اولور. حاس خسه واسطه سببه
 حاصل ایدیلان معلوماته «احساسات»، حقیقت
 و هذالت کی وجودی کوز ارنکته اولموشه ذهنا
 آتلاشیلان معلوماتده «مفومات» اطلاق اولور.
 احساسات ایله مفومات هر کون محتاج یو -
 لندیغیز و اشتغال ایلدیگیز عیار در زمان ماضیه
 کچن بر فکر بر تصور بر احساس و یاغود
 بر مفهومک بشکولر ذهنه کلمسی و یاغود بالالتزام
 کیتولسی خصوصنه «تخار» و تظیر ایدیلان
 بر فکرک باشقه هر شکله وضع ایدیلسنده «تخیل»
 اسمی ویرلشدیر. تظیرات حافظه نذ و تخیلات
 خیالک جولانکاهینر لر.
 بر ایضاحاتدن مع کلام حافظه نذ تعریفنه
 حافظه: زمان ماضیه ذمینه تکرر ایش اولان
 محسوسات و مفوماتی بعضی افکار، ملاحظات،
 تصورات، مشبهات، مسوهاتی تکرر ذهنه
 کتیر بعضی نفسی ناطقه ده حفظ ایدیبی بر نومور.

حافظه نوای سائره عقلمه نذ مرآت و عمل جولانیر.
 محسوسات و مفوماتیز حافظه ده محفوظ بولنماش
 اوله ایدیلار اقتزاع، تمسم و تفکک اهمیت
 اولمز ایدی.

حافظه نذ، جودی نه درجه ده لازم اینه
 بعضی اوصاف ممتاز سنک وجودی دخی او نسبنده
 لازمدر. حافظه محسوسات و مفوماتی صورت
 و سهوات ضط ایتلی، ضط ایلدیگی شیلری اصلا
 اولوممالی و لزومی تقدیرنده بلا غطا بزه چارچا.
 بوق تسلیم ایشیلیر. بر شیش ضط ایتکده کور
 چنک چکن، اوکرندیگی اونته نان و حین حاجنده
 استیلان شیش خاطر مره کتیر میان حافظه میج بر
 وقت معلوله و معنیر اولمز. حافظه نذ درجه
 کمالی طرفز ایله بکرمش باش آره سنده در.
 بکرمش ایش یاغندن صکه حافظه قدری ایلک
 ایدیه تحصیل سایه سنده ندینده فارشو کلمک
 شقه ایدیه سنن حافظه ایلک میکنر.
 شکر دانه مثلا وقایع تاریخیی حفظ ایشیر.
 بک لبیبی اربلا وضعه نه اینه دهده ابرجه نقش
 اولمه یی سنده نقل ایدیلی، دهتلان شاگرد

وار قوننى دقتە وېرىلى ، وېرېلان درس بر قانچ
 دفعە نكرار ايتىدىرېلىنى و سويلاننى هر كسجه
 معلوم و معروف دگل اېسە باشقە ط. بفقە ايضاح
 اېدېلىنى . بوندنماھدا : درسى آز وېرىك ، هر
 درسك بر تنفس زمانى اولەقى ، درسلىرى تەلېل
 و تەكيب طرېقىلە آڭلاڭدوب درسلىر آره سئە بر
 اورتياا و انتظام بولونىقى حافظەك قوايىس
 چىلە سئەندىر .

الف مېنىن و الف و امح حافظە مەنى بر كمال
 اولان آدملىردە بولنور . ضعيف بر بىنك مېنىن
 بر حافظەسى اولەمز . آلتون كېدى كى قېتىندار
 بر حافظەدە بولونىقى كوكدر . حافظە لۇئا ائىتدال
 ايدىيىسى بر قوھ اولدىيىسى چەنلە سوادار چىلەردە
 باشامە و هېش عشرتدىن اجتناب اېنىگە زيادە سېلە
 دقت اېنىك لازىم .

سكزىنچى درس

قواى مستحفظەدن اشتراك تصورات

كهن درمەدە ذەندە تەسبىم اولانچ بر شى مەسوم .
 س و پام قوھوڭ شىكل غەسوسنە تصور دېتلىشىدى .
 تصورات آره سئە داڭها بر مقلەتت و مئاسەت و نەجىب
 اسەلە بر اشتراك بولنور . بو حال ذەنك بر قوھ
 غەسوسە سېدىر . بوڭە بر تەظەردىن ، باشقە بر تەظەر و جو .
 دە كېنرەن بر قوھ حركە . حافظەك الف مېنىن معاوتلر .
 نەدىن بېسىدىر . تصورات بىك دېگىرىنى اوياندېرىيىسى
 اولاماش اولسە ايتىلر دائىرە تەظەرات بىك مەسوم
 قانوب اوحائە حافظەك درجە اشتىباب و قايلىنى
 حەرمەسز قالمىلە زمان ماضى مەسومات و مەسوم .
 مائىنك زوودېنە نە حەكم اولنور و نەدە انسان
 اېھون بر توشى و تەجرىبە اثرى ارمولور اېدى .

طوقز چى درس

قواي مستحفظه دن خيال

كوز اوڭنده وجودى اولمياي برغبيك شكل مخصوصى ذهنا تصور، فهم و ادراك ايتيك قوه سده «خيال» نسيبه اولنور. مضا تصور اولنان حكاك حقيقتده اصل و اصغر اولماق ده ميكنر. دمن اولجه كرزديكى ديا ايشنديكى عيالوراك امسكال و معانيسنى تخیل ايدر ايسه حافظه اول قاريشورق آره لرندە هيچ بر فرق فالمز. خيال: قوه موجوده يه مالك ايسهده طبيعتده موجود اولمياي عيلىرى ايجادە مقتدر دگنر. چوتكە يگيندن ايجاد ايتيك طبيعتكە ككديسلا مخصوصدر. خيالك اختراعات و مصنوعات: وجدان، حافظه، حسيات و حواس خيسه مستحفظانه

منصردر. كنديسنه مرض اولمان شيلرى بور بور نظر تفتيشدن كهرر و كندى دوشونديكى كى بر اثر وجوده ككترمكه غيرت ايدر. نظر مطالعه يه آلدېقى عيالوراك مركباتنى كاه نزييد، كاه تنقيب، كاه اهلا و اعظام ايتيكه باشلار.

بر رسامك خيالى مثلا بر هاران آدمك (عسپسك) شكل و سيمان كوز اوڭنه كئيرر. بريدك اندامنى ديگرينه و بونك ليامنى بر ذلت دها چوروتورك عالمده مثلى كورلميان بر عسپسك شكلنى مرض ايتيكه موفق اولور.

بنا عليه تشبيه، كنايه، مجاز مثللو عسنيات ادمه نك متشابه و مصدرى خيالور بر اديك بييه حال خيالى يك پارلاق و واسع اولميدر. خيالى اولمياي اديك مؤلفاتنى مطالعه ايتيك انسانه نقلت دهرر.

عسنيات ادييه دوو باشقه دغى خيالك بر چوق فائده لرى واردر. اميد، تعيين مقصد، راسخ، زيب و زينت كى روحه ابي و خوش گلن عيلىر عيب خيال محصولدورلر. قوه خيالى سز زياده اولنارە فرانسوزجه «ايدپاليسنت» ديلور.

خیال ناکه‌لی غیلاره حصر ایدلمز ایسه، مضرتر.
 مانیفلیا، هوا و موس، کم و غرور، رؤیا، هرصع
 شان، حب جاه، کذب و دروغ و داعیه تفرّد کبی
 بر جوق فداقلر خیالین تولد اینسکنه درلر.
 خیال: کوچک چوققلرک اونچاقینر، مائده
 خیال ایله چوقق قوتله یه کتین، طایفه آت، اوتور
 فجه آرایه دهره کندیسنی اکلندیرمگه و استغفال
 ایچون بره ایله حاضرلمه تمایل ایسر.
 خیال: حصر، احوال طبیعی و فواین سیاه
 سببه نایسور اولگی زمانلرده زینت آتون
 و کیمونین عبارت ایدی، بو کون ایسه زینت
 ماده‌لک و طبیعی اسکن عبارتدر.
 خیال فرضیاتک حسن انتقابنده فوق العاده
 یاردم اینسکنده نطولای حکمت، جبر و هندسه کبی
 علوم و فنون ایله اشتغال اینقلر ایچون هت
 ناکه‌لیسور. خیال و تصورله اثر اکر ممکن
 اولمیان تعریفات و ایضا جانه «موسومات» نام
 و برینیر. خیالک بر اسینده «قوه منقلدر».
 هر مسالکک کندینه مخصوص بر خیالی
 و اودر: ریاضیات، صنعت، شعر، تجارت، سیاه

صیات، من مربی، تعلیم و تربیه، موسیقی
 و رسالته مخصوص درلو درلو خیالدر تعداد
 اولمه یانور، بر مسالکک خیالنه مالک اولان
 ذات اکثر یا باشقه مسالککین پیخیر اولیور.
 مثلا: شعرده، یاغود موم طبیعیده تجارت
 نامه صاحب اولدیغی حالده عسایدن یاغود
 سندسادی چوققلر قدرده معارمانه مالک اولمیان
 قوت مشهوره واردر.

ایکنچی قسم

مکتب و مدرسه لومز

بزم روسیه مسلماناننده و عموم عالم اسلام
میتنه دارالتحصیللر «مکتب» و «مدرسه»
ناملریله ایکی قسمین عبارتدر.
مکتب یگی درس باشلابان چوققلره مخصوص
اولوب، مدرسه، ده بر قدر یوککله تحصیل علوم
ایتمکله اولر. گریک مکتب و گریک مدرسه اولده اوقونه-
حق عیلملر ایهدون مخصوص بر پروگرام در تعیین
ایدهاش بر مدت تحصیلیه بولدر. هر معلم و هر
مدرس کندی بیلدیگینه کوره کندی کیفیتیه لو-
قوتمقده و هاکم دلر دغر کندی یاغود آنا آنا-
لرینگ آرزواریله کوره بر قاچ سنه لر هر

کیچروب چیقماقده درلر. بو مکتب و مدرسه لک
اکثرینده امتحان بوق. مدرسه کندیستدن
باشنه هیچ بر درلو نظارت و نعتیش ایدهی دخی
بولدر. مکتب و مدرسه لک بناسی اعل خیرات
و ارباب عدت طرفندن صدقده و برلشن پاره لو
ایله وجوده کتیرلریکن. کین ادره سر دخی اکثریا
صدقده و خیرات آقچه سبلدر. شاگردلر مدرسه ده
پانوب لوروب کندی معیشتلرینی کندیلری یا-
قیولر و مصرفاری کندی کیسه لر نکلدر. فقیر
اوللری یاز کونلر نده خدمتلر ده بولنهرق قیشین
مدرسه ده کهنه چک دره ده معیشت ایهدون حاضر-
لق کوریلر.

معلم و مدرسه لره هیچ کیم طرفندن تعیین
و تخصیص ایدهاش معاش و وظیفه بولدر. حتی
چوققیسی مکتب و مدرسه لری کنای مصرفلریل
بنا ایهدوب نفرا شاگردلره معاونده بولیلورلو.
کندیلرینه شاگردلرک پدر و اقربالری طرفندن
و عله خلقندج آرمس چوققی صدقده و خیرات
طوبلانیلور. بولرک کچینشیری شونک ایله دره
فقط مدرسه لک اکثریا زنگین اولیلورلو. عله نک

کهر دکنصکوره فقه، علم کلام، منطق، اصول الفقه کبی بر طاقم درسلم اوفنیور.

بونلر دخی غایت اصولسز و ترتیبسز اوفولدیعدن هیج بریسنده ماهر آدملر ینشبیور. حالبوکه مقصود بالذات اولان قرآن، تفسیر و حدیث کبی علوم دینییه اساسیه بی کورمگه و اوقومغه فرصت بوله مدیح بیل مدرسه دن چییورلر. مدرسه ده اکمال تحصیل اهدوب چقدنن صوگره امام و مدرس اوله چقدر ایچون اوفاده دوخاونوی صابرانیده امتحان وار ايسه ده لایقیل وازوملی بر صورتیه اجرا ایدلمیکندن طوغری املا یازمهه ییلیمان و بعضا کندی اسلملری بی بیل طوغری یازه ییلیمک اقتدارندن عروم اولان آدملره امامت و معنیمک شهادتنامه سی ویرلمکده درک، بومال زیاده سیله شایان نامصدر.

علم فراض ایچون لازم اولان حساب قاعداری، کسر عادی، کسر اعشاری، تناسب، تقسیم فرما مسئله لری و علم تاریخدن قصص انبیا و ظهور اسلام و بعثت محمدیه، انتشار اسلام و فقه لری و علم جغرافیادن

ولمنلر اولان روسیه نیک هیج اولمزسه مختصرا احوال جغرافییه سی کبی الک برنچی لازم و مشروع اولان شیلر امتحانده سورلمیشی جهتل هیج بر مکتب و مدرسه ده بونلره اهمیت ویرلمیور و تحصیل ایدلمیور. بوده شایان نامصدر.

بو سوک زمانلرده استانبول، مصر و هند-ستان کبی ممالک تکرده ارککاره و قزلره مخصوص درلو درلوفن و صنایع مکتب لری آچیلوب جدی و نافع بر صورتیه تحصیل معارف ایدلمگه باشلا. ندیشی کبی بزم روسیه مسلمانلریه مکتب ابتدا-تیلرینی بر فتر اصلاح اینمک آرزوسیه بعض بر برلرده اصول صوتیه قبول ایدلملر. لکن حقیقت حالدن بیغیر اولان بعض آدملر بو اصول شریعتنه مخالفدر، فلاندر کبی بر طاقم سفسطه لر ایل همیشه کندی ترتیبسز لکارندن واز کچه میور. لر. اصول صوتیه قبول ایدلملان برلرده دخی بعض واقف ویداضوغی به آشنا معلملر آز اولدیغندن ترفی غایت هواش و آغیردر.

منتظم مکتب و مدرسەلر

مترقى و مەندىن اولان مائىلىك مەكتەپلەرى :
 رەشىدە ، ئەدەبىيە ، ھالبە ئەمەلىيە ئۈچ قىسىمى
 خىراجەتلىرى .

رەشىدەلەر چوققىلار مەخسۇس اوقۇق مەكتەپلەر
 اولوپ بولمىش ھەر مائىلىك كەندى ئەمەلىيەلەر توغرىسى
 ئوقۇتۇپ يازمىش ئۈگەندىپۈرلەر ، ھەسابدىن بىر
 نەرسە شەپقىيەت بېلىدەپۈرلەر ، جەغرافىيە و تارىخنىڭ
 مەقدەماتى ئۈچ ئاشنا ئىدىپۈرلەر و ھەر مائىلىك كەندى
 مەنسۇب اولدىقى دىنىنىڭ قۇلەدىنى مەخسۇس تەلىم
 ئىدىپۈرلەر . رەشىدە بە كېرەككە ئولان چوققىلار
 بىر قىلەر مەلۇمات اولدە بېرەركە ھازىرلىك ئىچۈن
 ئاممىسى ئىدىلەش دەپ كەچۈرۈك مەكتەپلەر ئاردا كە ،
 بولمىش « ئىدىيە نامى » بېرىپۈر .

قىسىم ئاشى اولان ئەدەبىيە مەكتەپلەردە :
 ھەر مائىلىك كەندى ئاسان و ادەبىيەلەر بىر بىر تارىخ ،
 جەغرافىيە ، ھەساب ، چەت ، ھەندە ، مەللىك ، ھەكىم
 تەبىئەت ، كەبەبى مەنى و مەسۇمى ، ھىۋانەت ، نەبەت ،
 مائىلىك ئالارنى ، ئۆز مەسۇمى ئىدىپۈرلەر ، ئىدىپۈرلەر ، ھەقىقەت
 ئەھمەت ، رەسىم و مەسۇمى كەبەبى ھەر كەس ئىچۈن ئازام اولان
 و مەللىك تەبىئەت ئىدىپۈرلەر ھەندە ئىدىپۈرلەر ئوقۇتۇپ .
 بولمىش ھەر بىر مائىلىك دۇرالىق ئۆزىگە كېرەككە ئىچۈن
 ھازىرقى اولوپ . مەكتەپ ئەدەبىيە دە ھەقىقەت ھەر
 مائىلىك ھەندە ئىدىپۈرلەر بىر بىر مەللىك اولان
 كەندى قۇلە دىنىيە و ئەدەبىيە مەنى ئۆز مەكتەپ
 دۇرالىق ئىدىپۈر .

مەكتەپ ھالبە دە تەبىئەت ، ھەندە بىر مەللىك
 و ادەبىيەت كەبەبى قەتئىيە كەندىلەرنە مەخسۇس ئىچۈن
 شەپقىيەتلىرى ئولوپ . مەكتەپ ئەدەبىيە ئۆز مەللىك
 تەبىئەت ئىدىپۈرلەر مەكتەپ ھالبە بە كېرەككە دۇرالىق
 ئىدىپۈرلەرنە كۆرە بۇ شەپقىيەتلىرى بىر نەرسە تەبىئەت
 ئۆز مەللىك شەپقىيەت مەخسۇس و ھەقىقەت ئولوپ چىقىرىلەر .

مثلاً : طبيبلر، آدووفا نلر، مهندسلر، حاكاملر
و مائتر بو كىي عالي مسند صاحىي اولان علما
دارالفنون يعنى مكاتب عاليه تعصلى كورمشاردن
پنشىبور.

روسپه ده گى مکتبلكم مەر دراسومى
مسلمانلر ايچون آچيق در.

بزم ايچون لازم اولان دارالتحصيل لر

بزم نكرمه كوره بزم ايچون اصلاح ونو-
تپه معناه اولان دارالتحصيل لرمز ايكبدر.
برى: مكاتب ابتدائيه ورشدپه لرمز، ديسگرى
مدرسه لرمز.

مكاتب ابتدائيه ورشدپه لرمز گوزل صورته
اصلاح ايديلوب بونلرده لايقل كندى آنا لسانهز
و مختصر قواعد دينيه و اعتقاديه مز و بونك اوزرينه
بو قدر حساب، جغرافيا، تاريخ تعصیل ايتدير-
يلور ايسه ورشدپه نك صوك سنه لرنده بر
ايكى سنه دخى روسپه ده اوقودولوب اللرينه
شهادتنامه و بريا اور ايسه بوندىن چيقتن تصگره
بر قسمنى مدرسه يه و بر قسپه روسپه نك كيمناز
بالرينه هنر، صناعت و تجارت مکتبارينه كبرمك
يك مناصبدر. چونكه ۷-۸ باشندن تحصيل باشلا-
يان چوققلر ۱۱-۱۲ باشنده رشديه يي اكمال

ایندیپوراره بو هالده روس مکتبلرینه کیرهک
ایچون تمام وقت اولیور.

روسبهدنک بوقدر منظم و ترتیبلی هر جوق
مکاتب متوسطه و عالیسهینه اهلا درس کتاباری
موجود ایکن بونلری کندی دیلمزه و کندی
باشمهزه یگئیدن میدانه کیتروب کدمزه مخصوص
مکاتب متوسطه و مکاتب عالییه تشکیلنی تصور
ایتک شمدیایک موافق دگل حاضرگه باشنه چیقلمیه-
چق بیموده بر زحمتدر.

بناء عالییه بز روس مکاتب متوسطه و عالییهست
تحصیل کورمئیز. اوج-دورت سنهدهن زیاده اوقو-
میدجمنی معلوم اولان موژیقی بالالسرینه عربجه
فلاں اوقوموق و خصوصیه فارسی لسانیه بازلمش
اولان تهریق و شرح عبدالله کبی اصول تدریسه
اصلا موافق اولمیان کتابار اوقودهرقی هر چورد-
تهک بسبتون هبب و گناهدر. بونی باپان آدملرک
و جدائی صوقر و کتدیلمریفه عندالله مستواندر.
غایت آچیق و ساده اولان امتقاد و قواعد دینیه-

مزی کندی آتسا لسانیزده اولهرقی سکز اون
یاشارتیق چوققلره غایبت نیرلک ایله بلدرمک
ممکن ایکن، شول بهچاره معصوملرک باغملرنی دانفا
عیل کرد، معنا عمل نه کرد، کبی سسسطه لر ایله
وانمق بسبتون عداقتدر. مکتب و مدرسه لرده
اوقوتودن مقصد شاگرداری طوطی نوشی کبی
بر طاقم شیلر ازیرلیگه اوگرتمکدن هبارت دگل،
بلسکه ازوملی شیلر بیلدیروب و آکلادوب
فکرینی و ذهننی توسیع ایتهدر.

مدرسه لرمزک پروگراملری و اصول تدریبیلری
کایسا اصلاحه محتاجدر. عربجه لسانی اوگونمک
ایچون بوننچ بشبوز سنه مقدم نرنیب ایدامش
و اوزمانده می عزیزله بسا که چیلره مخصوص
اولان صرف و نحو کتابلری اوقوبوت نه آکلاد-
شپاسون! یوقاریدنترو سویلدیگمز وجهله هر
شی بر انقلاب اولدیغی کبی اصول تدریس دهی
بیرک بر انقلابدر. بو زمانده السنه اجنیه
تحصیلی ایچون نرنیب اولمش « اولندروف

شمسى و آنلارى تربيە ايتمه لارى بىر امر جديدىر .
 لکن مکنى اوله چىگىز بو وظيفه نىڭ کوچلىكىنى
 دوشونىرەك مامبوس و مكىر اولقىگىز اصلا جائز
 دىگىلەر . زبىرا انسان عقل و ذکا ايله متخلق اولوب
 بالطبع بوندىن كوره چكى ارشاد و معاونت چاپىسنه هر
 نوع مشكلانه غالب كلمسى طبعىدىر . بوندىن باشقه
 وظيفه گزى تسويل ايدى چك بىر حال دهها واردىر
 اوده وجدانا كوره چىگىز مسرت و عظوظىتىر . شبيه
 بوقىرەك اېناى ملنىڭ تعلیم و تربيە لرېنه و بناء عليه
 سعادت دنيويه و اخرويە لرېنه خدمت ايدىن ذائلر
 هر كىسك حسن توجهه و دهائى خبر پىسنه مطهر
 وله چىقورد .

شو حاله تدریس و تربيە نىڭ بىر مسلك مقصدى
 اولدىغىنى بىلوب مسلكك قدسىتنه كوره بىر حسن
 اخلاق اكتسابىده سامى اولقىگىز الزمىر . ضبطنى
 تسهيل ايتەك اېچون بو « اصول تدریس و تربيە »
 بى بىر قاچ درس لره تقسيم ايدوب بازمى موانق
 كورامىشدر .

ايكنچى درس

تحصيل خصوصى

افنديلر ا

بو كون سزك تحصيل خصوصىگىزدىن بحث
 ايتەچىز . معلومدىرەك نەنار كچه كچه انسانك
 قوه حائذه مى زدىق و تناقص اېلمىگده و اولچە ضبط
 و حفظ ايلدىكى شيلرى يواش يواش غائب اېلمىگه
 باشلامقده در . بناء عليه سز مدرسە لرده تحصيل
 ايتدىگىگىز علوم و معارفى هر وقت مطالعه اېلى
 نىدىر اېتمىچەك اولورسه گىز آرز بىر زمان اېچىنە
 اكثرىسى اونودوب مکتبلرده معلمك اېتمىچەك
 بىر حاله كلىرىگىز . معنا و مادتا مضر و هر كىسك كوزىنه
 چارهاچى اولان بو محذورك اوگنى آلمق يعنى بو
 فلاكتدىن اجتناب ايتەك اېچون هر كون لا اقل

اصولی و «آن اصولی» کیی بر طاقم طریقہ
 آچاہ شمرکہ مرمانکی لسان اولورمه اولسون بو
 اصوللر ایله بر سنه ده نامایله اوگرنمک یعنی
 اولسانی اولویوب آکلامغه، ایستدیکنی ہازمه
 و سورامگہ آقندار کسب ایتمک ممکن اولدیغی
 تجریہ ایله یوز کرہ ثابت اولمشدر. هیچ بر
 شیدن خبری اولمیان بُر روس بالاسی فرانسز
 لسانی نهمه چه یازلمش نعو کتابندن اولدو.
 یہ چی اولورمه البته اوده بزم زواللی شاکرد.
 لر کیی یکریمی سنه فرانسزچه اولور ایلدی، کنه
 برشی آکلامه مز ایلی. بناء علیہ مدرسه ارمزده
 لک برنجی اولورق عربچه لسانک اصول تعلیمی
 اصلاح ایلدوب ہئی درس کتابلری حاضرلمک لازمدر.
 بوندن صکرہ فقہ، اخلاق، منطق، اصول
 الفقہ، فرائض کیی فنلر ایچون موافق درس
 کتابلری ترتیب ایذب هیچ بر نہایتی اولمیان
 مناسب شرح لر و حاشیہ لر، اعتراض و جوابلر
 ایله وقت صنایع ایتمالی کہ بونلر یازمدر. شرحلر

۱ حاشیہ لر شاکردلرہ اولدوندی.
 چون ترتیب ایلدیلمش، بلکہ پروفیسورلر
 علامہ لر ازومی وقتندہ مراجعت ایدرک تعقیق
 تعقیق مسئلہ ایستونلر ایچون ترتیب ایلدیلمدر.
 بر بالا اولن ایکی باشنه قدر رشدیہ مکتبلر.
 نده اولورمه آندن صولک امام باکہ معلم و مدرس
 اوله چقلر مدرسه یه کوروب حکم طغوز سنه
 تحصیل ایتمدر الفقه کاتیدر. مدرسه ده گی شاکرد.
 دلر باعدین آلتی سنه نہایتنه قدر هپسی برلمک
 و بر پروگرام اوزرینہ تحصیل ایتمدیریلویده
 صولکرہ ایکی قسمه آیریلمور ایسه یعنی ابتدائی
 و رشدی مکتبلرہ معلوم اوله چقلر کندیلرینہ بر قسم
 ایلدیسه امام و مدرس اوله چقلر کنه یلرینہ بر
 قسم ایلدیسه ایی اولور ایلی.
 آلتی سنه اہلنہ البته هبسببہ ایمان اعتقاد
 اوگرنمش و ترتیب ایله اولوردیغی ایچون البته
 عربچه بر ده بیلمش اوله چی، رشدیہ ده اولوردیغی
 چقلر روحچہ دن دخی بر قدر خبردار اوله چی،

باصلوب چقدى:

مكتىب اوچون شعرلر

اثر: عبيد الله مؤمنوف. وزنى خوب،
معناسى كوپ، تصويرى مرغوب. بناء عليه
اوقچىلارنى ممنون ابدە چكن موينبىسى يوق.
اصول نرىپه گە موافق، دىنى و مىلى اولارق
پازلىش، اوزنده آپرم بر روحانیت يولغان
بو اثرگه معلم افندهارنىڭ التفات قىلوارىن اوتتە، مزە.

بھاسى: برە مەلەب ۱۰ تىن.

پوچطە ايلە: ۱۲ تىن.

ساتولادر:

« كرىموف، حسينوف و شرکاسى »
نىڭ اونا هم اورنىورغە، غى كىتاب مەزىنلەرنە.